יודען, געדענקט, אז דער קאמף געגן די רדיפות אויף יודען אין דייטשלאנד דויערט

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשן

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 231 | Łódź, Czwartek, 3 października 1935. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, ו' תשרי תרצ"ו | № 231

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

20.000 איטאליענישע זעלנער
זענען ארויף אויפ'ן אביסינישען טעריטאריום

עס זענען שוין דא דערהרג'עטע. — דעפעשע פון נעגוס צו דער פעלקער-ליגע. — גרויסע רעדע פון מוסאליני'ן צום פאשיסטישען פאלק

פאריז, 2 (ספ. טעל.)

„פארי סואר" איז, מודיע פון אדיס אבעבא, אז דאס איטאליענישע מילי־טער איז ארויף אויף דער טעריטאר־יע פון אביסיניען אין דער געגענד פון בארג מוססא. דאס דאזיגע מילי־טער בעשטעהט פון 3 קאלומנעס, וועלכע ציילען 20 טויזענד מאן.

עס זענען פארגעקומען צוזאמענ־שטויסען צווישען דעם איטאליענישען מיליטער מיט אונרעגולערע אפטיי־לונגען פון דעם שבט דאנקאלי.

עס זענען דא דערהרגעטע. דאס איטאליענישע מיליטער האט זיך נישט צוזאמענגעטראפען מיט דער רעגולערער אביסינישער ארמעע.

אדיס אבעבא, 2 (ספ. טעל.)

די איטאליענישע געזאנדשאפט האט דערקלערט, אז איהר איז דאס גארנישט בעקאנט וועגען דעם מכלומרשטען אריבערשרייטען די גרעניץ דורך דעם איטאליענישען מיליטער.

דערביי מאכט די געזאנדשאפט אויפמערקזאם, אז די גרעניץ איז נישט גענוי אנגעוויזען.

אדיס אבעבא, 2 (ספ. טעל.)

ווי מען גיט איבער, האבען די אי־טאליענער בדעה צו שאפען אויפן פערנומענעם אביסינישען טעריטאריום א גרויסע אויספאל-באזע.

50 טויזענד קאלירטע זעלנער, זע־נען ארויסגעשיקט געווארען אויף דעם שטח, בכדי אויסצובויען אונטער־דישע בעהעלטנישען און שאסעען. גרויסע מניעות פערשאפט דאס בע־זארגען זיך מיט וואסער.

מצד אביסיניען פערזיכערט מען, אז דאס אביסינישע מיליטער האט נאך לעת עתה נישט אונטערגענומען קיין קאנטר - אקציע.

רוים, 2 (ספ. טעל.)

די ידיעה אז אודא זאל זיין פערנומען געווארען דורך איטאליעניש מיליטער ווערט פארמעל און אפיציעל אפגעלייקענט.

פאריז, 2 (ספ. טעל.)

„האוואס" איז מודיע פון רוים, אז די ידיעה וועגען אריינטרעטען פון איטאליע־נישן מיליטער קיין אביסיניען ווערט שוין נישט אפגעלייקענט. דאגעגען ווע־רען נישט בעשטעטיגט די קלאנגען וועגען א בלומר־שטער קריגס-ערקלערונג.

אדיס אבעבא, 2 (ספ. טעל.)

דער איטאליענישער קאנסול פון דעררא-מאר־קאס האט פערלאזען זיין זיץ־ארט.

דער איטאליענישער קאנסול פון אדוא איז שפור לאז פערשוואונדען: מען איז זיך משער, אז ער פע־מיהט זיך אריבערצוקריגען קיין עריטרעיא.

אדיס אבעבא, 2 (ספ. טעל.)

דער אביסינישער טראהנפאלגער, וועלכער פיהרט אן מיט די בעווא־פענטע כוחות פון אביסיניען אין דע־סוא בעמיהט זיך אפצושפארען די איטאליענישע זעלנער, וועלכע זאלען זיך האבען אריינגעקריגען קיין אבי־סיניען.

רוים, 2 (ספ. טעל.)

איבער דער שטאט קרייזט אנ-

אעראפלאנען - עסקאדרע, אנפיהלענ־דיג די לופט מיט א גערויש פון די מאטארען.

אלע הייזער זענען דעקארירט מיט פעהנער און פאשיסטישע צייכענס. די מלוכה - בנינים זענען טראץ דעם העלען טאג, אילומינירט. אויף די רו־גען פון די גאסען און אויף די פלע־צער, טראנסמיטירען די ראדיא-היל־כערס דעם פערלויף פון די פייער־ליכקייטען אינם גאנצען לאנד און גיבען אן מארשען און פאטריאטישע לידער. אויף די מויערען זענען פונאנ־דערגעקלעפט אויפרופען און קאמפס לאזונגען.

אלע געוועלבער, ביוראס און פאבריקען זענען געשלאסען. די גא־סען זענען איבערפולט פון מענשען, וועלכע פערלאזען זייערע ארבייטס־ווארשטאטען. א ספעציעלער אויפגע־לויף און געדראנג איז אויף דעם ווע־נעציאנישען פלאץ, וואו פון דעם פא־לאץ-באלקאן דארף באלד רעדען מו־סאליני. דורכן געדיכטען המון קאנען זיך קוים אדורכשטופען די אויטאס מיט פילם און פאטאגראפישע אפא־ראטען. די סירענעס רעווען. מיט די גאסען פון רוים ציהען די גרויסע אפ־טיילונגען פון די שווארצע העמדלעך. דורכ'ן ראדיא הילכט דער מארש פון „אאידא" און דאס ליד „דער זיג איז אונזערער".

לאנדאן, 2 (ספ. טעל.)

„רייטער" איז מודיע פון אדיס־אבעבא: די איטאליענישע געזאנדשאפט שיקט אפ איהרע אר־כיוועו דורך דער באהן און פערברענט איהרע דאקו־מענטען אין דעם גארטען פון דער געזאנדשאפט.

דער אביסינישער קייסער דער־קלערט אין א דעפעשע צו דער פעל־קער-ליגע: די איטאליענער ארדנען איין א באזע אויפ'ן אביסינישען טע־ריטאריום, בכדי צו ארגאניזירען די גענעראל-אטאקע.

דער לייכטער צוטריט דורכ'ן פראנצויזישען סאמאלי, וואלט דערלויבט דעם ראט פון דער פעלקער - ליגע ארויסצושיקען אבסערוואטארען אויפ'ן ארט. די ליגע וואלט אויך געקאנט בעקומען א בעשטעטיגונג וועגען דער פערגוואלטיגונג פון דער גרעניץ, מצד דער מאכט פונ'ם פראנצויזישען סאמאלי.

זשענעווע, 2 (ספ. טעל.)

די דעפעשע פון אביסינישען קייסער, האט געמאכט אין די קרייזען פון דער פעלקער־ליגע א גאנץ שטארקען רושם און בפרט אין שייכות מיט די ידיעות וועגען דער היינטיגער רעדע פון מוסאלי־נין, וועלכע ווערט דא קאמענטירט אלס אנ'אנזאג פונ'ם בקרוב'ן אנהויב פונ'ם קריג.

מארגען בייטאג, וועט זיך צוזאמענקומען דער קאמיטעט פון „13", וועלכער דארף צוגרייטען א ראפארט מכח דעם איטאליעניש־אביסינישען קאנ־פליקט.

פוילען וועט רעפרעזענטירען אין קאמיטעט דער מינ. קאמארניצקי.

מוסאליני'ם רעדע

רוים, 2 (ספ. טעל.)

האלב 7 אין אווענד האט מוסאליני פונ'ם באל־קאן פונ'ם ווענעציאנישען פאלאץ, געהאלטען א גרויסע רעדע צום עטליכע הונדערט טויזענד קע־פיגען פאשיסטישען המון, וועלכער האט זיך דא און אויף די דערבייאיגע גאסען פערזאמעלט.

די רעדע איז דורך ראדיא טראנסמיטירט געווא־רען אויף גאנץ איטאליען. מוסאליני האט געזאגט, אז אין דעם איצטיגען מאמענט הערען איהם 20 מיליאן איטאליענער אויף אלע פלעצער פון לאנד, וואס דאס איז די גרעסטע דעמאנסטראציע אין דער געשיכטע פון דער מענשהייט.

ווייטער האט ער געזאגט, אז די איטאליענישע ארמעי מארשירט נישט אליין צו איהר ציל, נאר זי ווערט בעגלייט דורך 44 מיליאן איטאליענער. די וואס וואלטען זיך געוואלט געגענשטעלען איטאל־יען און אפזאגען איהר אנ'ארט אונטער דער זון, וועלען אנטרעפען אויפ'ן פעראייניגטען און פעס־טען איטאליענישען פאלק. אנשטאט די הבטחות, וואס איטאליען האט בעקומען אין יאהר 1915 מצד די פערבינדעטע, האט זי געקראגען בלויז ברעק־לעך. אין דעם וועלט־קריג האט איטאליען פערלוי־רען 670 טויזענד דער'הרגעט'ע און איז געבליבען ביי 400,000 קאליקעס און א מיליאן פערוואונדעטע, די קאלאניאלע האפנונגען פון איטאליען זענען נישט פערווירקליכט געווארען. 13 יאהר איז איטאל־יען געווען געדולדיג, טראץ דעם וואס אין משך פון דער צייט האט זיך אלץ שטארקער פערפעסטיגט דער קרייז פון איהרע געגנער. לגבי אביסיניען האט איטאליען אויך אין פערלויף פון 40 יאהר געפיהרט א פאליטיק פון געדולדיגקייט. איצט !האבען מיר עס שוין גענוג אין דער פעלקער־ליגע, אנשטאט אנצוערקענען אונזערע רעכט, רעדט מען וועגען סאנקציעס.

מוסאליני מאכט הנ'דלען צום פראנצויזישען

און ענגלישען פאלק און זאגט, אז ער גלויבט נישט ווי זאלען ארויספיהרען איירא־פא אויפ'ן וועג פון קאטאסטראפע, אין שוץ פון אפריקאנישען. בארבא־רישען פאלק, וואס איז נישט ווערט צו שטיין אין איין רייה מיט די אייראפעאישע פעלקער.

מ'קען אבער נישט, נישט נעהמען אין אכט דאס, וואס עס קאן געשעהן מארגען. אויף די ווירטשאפטליכע סאנקציעס – זאגט מוסאליני – וועלען מיר ענטפערען מיט אונזער דיסציפלין, מיט איינציהען דעם פאסעק, און מיט'ן מקריב זיין זיך. אויף די סאנקציע-מיטלען, וועלען מיר ענטפערן מיט מלחמה-פעראָרדנונגען, אויף מלחמה-אקטען – מיט מלחמה-אקטען.

פאר'ן אנגעזיכט פון דעם גאנצען איטאליע־נישען פאלק, נעם איך אויף זיך גאכאמאל די היי־ליגע פערפליכטונג. דאס איך וועל טון אלץ, אז דער קאלאניאלער קאנפליקט זאל נישט פערוואנ־דעלט ווערען אין א אייראפעאישען קאנפליקט. קיינמאל נישט פריהער האט דאס איטאליענישע פאלק ארויסגעוויזען אזויפיל קראפט און כאראקטער, אין אטא דעם פאלק האט מען די חוצפה צו דרא־הען מיט סאנקציעס! דאס פראלעטארישע און פאשיסטישע איטאליען, דאס איטאליען פון דעם גרויסען קריג און פון היינטער וויקטאריא ווענעטא שטעהט גרייט!

אדיס-אבעבא, 2 (ספ. טעל.)

הגם די מאבילויזאציע איז נאך נישט דער־קלערט געווארען, איז די שטאט ליידיג, מחמת עס זענען פון איהר אוועק טויזענדער פרייוויליגע.

אלע פונקציאנארען זענען שוין מאבליזירט. א בעדייטענדער טייל פון דער בעפעלקערונג האט פערלאזט אדיס-אבעבא, מחמת שרעק, אז די איטא־ליענישע עראפלאנען וועלען באמבארדירען די שטאט.

לאנדאן, 2 (ספ. טעל.)

אויפ'ן גיבראלטאר וועלען אין דער נאכט פון דאנערשטאג אויף פרייטאג פארקומען גרויסע מאנעווערס פון בריטישען פלאט און פון דעם יבשה-מיליטער. פון 9 א זייגער אין אווענד וועט דער גיבראלטאר איינגעהילט ווערן אין פינסטערניש.

רוים, 2 (ספ. טעל.)

„רייטער" איז מודיע, אז די ענגלישע אמבאסאדע איז בעת דער היינטיגער אלגעמיינער פאשיסטישער מאבילויזאציע, אפגעהיטען געווען דורך 300 פא־ליציאנטען, קאראבינערען און זעלנער.

די אביסינישע געזאנדשאפט, וואס געפינט זיך נעבען רוים, איז ארומגערינגעלט דורך א דריי־פאכיגען זעלנער-קארדאן.

קאירא, 2 (ספ. טעל.)

דורכ'ן סועץ־קאנאל זענען היינט אדורכגע־שווימען עטליכע איטאליענישע שיפען, מיטפיה־רענדיג מיט זיך איבער 15 טויזענד זעלנער.

לאנדאן, 2 (ספ. טעל.)

דער קאנגרעס פון דער לייבאר־פארטיי, האט מיט א מעהרהייט פון 2 מיליאן 168 טויזענד שטי־מען געגען 102 טויזענד, אנגענומען א רעזאלוציע, אין וועלכער די לייבאר־פארטיי שטיצט פולשטענדיג אונטער די פאליטיק פון דעם אויספיהר־קאמיטעט פ־ דער פארטיי, וועגען אנווענדן סאנקציעס דורך דער פעלקער־ליגע אין דעם איטאליעניש־אבי־סינישען קאנפליקט.

לאנדאן, 2 (ספ. טעל.)

די פריהמארגען־צייטונגען דריקען אויס די מיינונג, אז דער בעוואפענטער צוזאמענשטויס צווי־שען איטאליען און אביסיניען איז אומפערמיידליך.

די פרעסע גיט צו א גרויסע בעדייטונג דע־ היינטיגער זיצונג פון מיניסטארען־ראט, אויף וועל־כער עס דארף בעטראכט ווערען דער ראפארט פון מינ. אידען.

דער פארלאמענט־קארעספאנדענט פון „טיימס" שטרייכט אונטער, אז די פראגע פון געבוי בעצ־ייכענען די סאנקציעס אין פאל פון עובר זיין אויף די בעשלוסען פון דער פעלקער־ליגע, וועט איצט געפארשט דורך א רייה רעגירונגען. איי־ניגע מלוכות זענען אבער געגען פעסטשטעלען די פרטים פון דער קאלעקטיווער אקציע איידער עס וועט פארקומען די אגרעסיע.

לאנדאן, 2 (ספ. טעל.)

דער אינערן־מיניסטער, סען דזשאן סיימאן, וועלכער איז ביז נישט לאנג צוריק געווען אויסערן־מיניסטער, האט דערקלעהרט אין אנ'עפענטליכע רעדע, אז די אויסלענדישע פאקטארען, וועלכע רע־כענען אויף חילוקי דעות ביי דער ענגלישער עפענט־ליכער מיינונג מכוח ענגלאנדס בעציהונג צו דער פעלקער־ליגע, האבען א גרויסען טעות. דער איצ־טיגער אויסערן־מיניסטער סער סאמועל האאר בע־זיצט די אונטערשטיצונג פון דער גאנצער רעגי־רונג און פון א ריזיגער מעהרהייט פון לאנד.

רוים, 2 (ספ. טעל.)

די עקספעדיציע פונ'ם מיליטער און קריגס־מכשירים קיין אפריקא קומט אין די לעצטע טע־ פאר אין א פערשנעלערטען טעמפא.

פון שבת ביז מאנטאג זענען אין נעאפאל אנגעלאדענט געווארען אויף שיפען 18,000 מאן.

דינסטאג איז אפגעשוואומען פון נעאפאל די לופט – פליהו – שיף „מיראגליא" און דער דאמפער „טשעליא" מיט מיליטער און קריגס-מכשירים.

גלייכצייטיג איז פון טריעסט אפגעשוואומען א טראנספארט־שיף מיט מיליטער און קריגס־מכשירים.

קאירא, 2 (ספ. טעל.)

פון אדיס – אבעבא איז מען מודיע, אז 16 אי־טאליענישע אונטערוואסער־שיפען קרייזט ארום אין בערן רויטען ים.

די דאזיגע שיפען האבען משמעות די אויפגאבע

(ווייטער זעה 3־טע זייט)

מלוכה־פערשווערונג אין בולגאריע

קריגס־צושטאנד אינ'ם גאנצען לאנד. — קעניג באריס האט געוואלט דעטראניזירט ווערען און בולגאריע האט געזאלט ווערען א רעפובליק

ס א פ י א, 2 (ספ. טעל.)

אין שייכות מיט דער צוגעגרייטער מלוכה־פערשווערונג זענען אויך ארעסטירט געווארען אנ'ערך 30 אפיצירען (לויט אנדערע אינפארמאציעס 80) מצד די טוער פון דער מיליטער־ליגע, וועלכע האט אדורכגעפיהרט א מלוכה־אמענטאט דעם 19 מאי פ. י. אין דעם גרעניץ ־ דארף שליווניצא.

לויט רעגירונגס ־ אינפארמאציעס האט די פערשווערונג געהאט דעם ציל ארא<u></u>פצוזעצען דעם קעניג באריס און פראקלאמירען א רעפובליק.

אין גאנץ בולגאריען איז דורך א רעגירונגס־דעקרעט איינגעפיהרט געווארען קריגס־צושטאנד. אין דער הויפט־שטאט פערפליכטעט די פאליציי־שעה — 10 א זייגער אין אוונד. אלע טעאטערס, קינאס און פערוויילונגס־לאקאלען זענען געשלאסען. אויף די גאסען הערשט אבסאלוטע שטילקייט.

די גרויסע מיליטערישע רעוויע און פייערליכקייטען, וואס האבען געזאלט פארקומען מארגען אין שייכות מיט'ן יאהר־טאג פון דעם קעניג באריס קאראנאציע און דעם דעקלארירען בולגאריען אלס אן אומאפהענגיגע מלוכה, זענען אפגערופען געווארען. אין גאנצען לאנד איז נישט פערנאטירט געווארען קיין איין פארפאל. די רעגירונג בעהערשט אבסאלוט די סיטואציע. די אנטענומענע מיטלען אלען שטערען איטליכען פרוב פון אומרוהען.

אין דער פערשווערונג זאלען זיין פערמישט: דער געוועזענער מיניסטער קאסטא ־ טאדאראוו, און דער בעקאנטער בולגארישער באנדיט דאקא־אוזאנאוו, וועלכער האט מיט 6 יאהר צוריק אויסגעמארדעט דעם גאנצען בעשטאנד פון געריכט, וועלכער האט איהם בשעתו פערמשפט פאר א פערברעכען. זיי זאלען האבען אריבערגעשריטען אונלעגאל די גרעניץ פון יוגאסלאוויען, בכדי צו אדורכפיהרען די מלוכה־פערשווערונג.

מ'איז זיך משער, אז דאס אויפדעקען פון דער פערשווערונג וועט ברענגען צו דער אפקיהלונג פון די יוגאסלאוויש ־ בולגארישער בעציהונגען.

ס א פ י א, 2 (ספ. טעל.)

די מלוכה־פערשווערונג איז היינט גענצליך אויפגעדעקט געווארען. די פערשווערער האבען געזאלט אויסנוצען דעם 3 אקטאבער, דעם טאג פון נאציאנאלען יום־טוב, ווען דאס גאנצע מיליטער האט געזאלט פערנומען זיין אויף דער רעוויע, און אדורכפיהרען די פערשווערונג. מיט דעם צוועק איז דער בעריהמטער פערברעכער דאצאאוזנאוו, בראש מיט א בעוואפענטע באנדע אונלעגאל אריבער די גרעניץ.

פאריגע נאכט האט אויך מיליטער אין דעם גרעניץ־דארף שליווניצא פערהאלטען דעם פראפעסיאנעלען פערשווערער דאמיאן ־ וועלטשעוו. די פערשווערער און זייערע געהילפען זענען ארעסטירט און זיי וועלען שטיין פאר א געריכט.

פון היינט אן זענען בעשטימט געווארען קריגס־געריכטען. אין גאנצען לאנד איז רוהיג.

די אומרוהען אין גריכענלאנד

אנ'ערך 50 מאי זיינען פערוואונדעט געווארען

אטען, 2 (ספ. טעל.

די אפאזיציאנעלע פרעסע גיט אן פרטים וועגען די אומרוהען אין סאלאניקי, וואו די רעפובליקאנישע גרופירונגען, ווי די ליבעראלען, פויערים, פראגרעסיסטען און קאמוניסטען האבען איינגעארדענט א געמיינזאמען מיטינג מיט'ן אנטייל פון אנ'ערך 40,000 פערזאן.

דער דאזיגער מיטינג איז אויפגעלייזט געווארען דורך דער פאליציי, זשאנדארמעריע און מיליטער־אפטיילונגען.

בעת דעם פארגעקומענעם צוזאמענשטויס, וועלכער האט געדויערט 2 שעה, זענען 50 פערזאן — ובהוכם עטליכע פאליציאנטען און זשאנדארפען — פערוואונדעט געווארען.

די אפאזיציע האט געפרובט איינצוארדענען דעמאנסטראציעס אויך אין אטען, וואו די מאכט האט ארעסטירט דעם גאנצען רעפובליקאנישען קאמיטעט, וועלכער איז אויסגעוועהלט געווארען דורך אלע אפאזיציאנעלע גרופירונגען.

אטען, 2 (ספ. טעל.)

דער נעכטיגער אויפשטאנד אויף דער אינזעל לעאוקאס איז, ווי די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, ארויסגערופען געווארען דורך קאמוניסטען.

עס זענען אדורכגעפיהרט געווארען א סך ארעסטען.

עס זענען געפאלען 3 דערהרגעטע און 6 שווער פערוואונדעטע.

Dr. med. WIKTOR ZIEGE

ספעציאל־ארצט פאר פרויען־קראנקהייטען און געבורטס־הילפע

צוריקגעקעהרט

SRÓDMIEJSKA 16, tel. 185-31

L. ODERBERG

שיך

עמפפעהלט צום יעצטיגען סעזאן די לעצטע מאדעלען

פריהער (פיעטריקאווער 17)

33 פיעטריקאווער 33 שיך־סאלאן

דער בעוואוסטער ניי־ערעפענטער

Dr. med. H. RGZANEK

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און סעקסועלע קראנק

Narutowicza 9

tel. 128-98

נעמט אן פון 9–1

פארמ. און פון 5–9

ב"ה

לאפרישא מאיסורא

ווארנונג פון ראבינאט

די מקוה זשעראמסקיעגא (פאנסקא) 53 איז געאסר'ט און איז פסול.

ועד הרבנים לעדת לאדז.

בעקאנטמאכונג.

מיר מאכען בעקאנט דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג, אז די שחט־הייזער, וועלכע זענען געעפענט געווארען א דאנק דער אינטערווענץ פון פרעזעס

ר' לייבל מינצבערג

און געפינען זיך תחת השגחת הראבינאט, געפינען זיך אויף פאלגענדע ערטער:

פילסודסקיעגא 43, פילסודסקיעגא 7 און זאכאדניא 58.

שוחטי עופות וואלבארסקא 8.

עופות ווערען געשחטן

בהשגחת ועד הרבנים דפה

אויף קיליבסקיעגא 35.

פאר גאלד, בריליאנטען, ביזשוטעריע

און לאמבארד־קוויטעס

צאהלט די העכסטע פרייזען

איזידאר מיאלקא

פיעטריקאווער 7.

אכטונג! די 2 אינטעליגענטע פרויען מיט דעם חתן מוליק און כלה, וועלכע האבען געכטען אהער אמגעקומען מיט מיר פאר זייערע קינדערס וועגען א ווינטערמאנטל, ד. ה. דאמאס ומסען, ווי אויך אויף אינשורקע און האבען על פי טעות פערגעסען צו בעצאהלען איינס פון די בענענטשטענדע, כעם איך זיי און נעמען פון יושר פון פאר יום כפור, אז זיי זאלען זיך איבערלעגען און מיר דעם שאדען אוסקעהרען, ווייל ס'שטעהט מיר אן צו צולייגען ס'גאנצע געלד.

מאנופאקטור־געשעפט נאוואמיעסקא 16

צו פערמיטען

א פראנטאווע געוועלב

מיט א וויטרינע אויף פיעטריקאווער 17.

צו ערקונדיגען אויפ'ן ארט אין הויז־אדמיניסטראציע.

פענסיאנאט „מירטא"

פאדעמביצע ביי טושין. אינהאבער קלוגמאן

זשעראמסקיעגא 21. ווילא ווייגארטען

מאכט בעקאנט דאס נעהמט אן געסט אויף די ימים נוראים און סוכות הבע"ל אין שטרענג כשר'ן און היגיענישן פיין איינגעארדענטען פענסיאנאט, וועלכער איז פערזעהען מיט אלע מאדערנע בעקוועמליכקייטען ווי עלעקטרי, וואסער־לייטונג א.אז.וו. מיט די בעריהמטסטע בעלי תפילות אויף די ימים נוראים. —— פיינע בעהאנדלונג! מעסיגע פרייזען. — ערקונדיגען זיך אויפן ארט אדער לאדז, פעטריקאווער 41, וו. 29.

אתרוגים

מובחרים

לולבים והדסים

במקח השוה, הורט און ענצעל

ביי גאלדשטיין און קארן

נאוואמיעסקא 12, ביי גאזשרזשים און נאוואמיעסקא 4, ביי קלאצמאן

אתרוגים

קארפירער און פאלעסטינער לולבים און הדסים טובחרים שבמובחרים

דערמיט מאך איך בעקאנט די ג. הורט־סוחרים אין לאדז און פון דער פראווינץ, אז איך האב געבראכט דירעקט פון גריכענלאנד און פאלעסטינע, וואו איך בין אליין געווען און איבערגעקליבן די שענסטע אתרוגים לולבים והדסים במקח השוה. איילט זיך און קויפט ביי מיר דירעקט. וכל הקודם זכה!

פערקויפס־שטעל

נאוואמיעסקא 24 ביי ח. פישהאף.

הורט־פערקויף פון קאלאניאל־ווארען און פרוכטען

ב. פישהאף, 11 ליסטאפאדא 47

טעל. 169-20

אויערן, נאז און האלז קליניק

מיט בעטען פון Dr.

Z. Rakowski

פיעטריקאווער 67. טעל. 127-81

נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו., ווי אויך אמבולאטאריש פון 9–2 און פון 4–8 אוונט

הוי ואבוי נשמע בביתנו ומחננו בהלקח מאתנו עטרת ראשנו ה"ה האשה החשובה והצנועה שלשלת היוחסין נ"ע

טייבל פינקלער

(מבית יאבראוו, בת הרב מוולאשצאווא וצ"ל)

בת חמשים ושנים שנים

אשת ת"ה הרבני ר' יעקב נ"י פינקלער

ההלויה תהי' היום, ביום ה' פרשת האזינו בשעה 12 בצהרים מבית האבל, קרוטקא־באלוט 3.

משפחת המת־אבלת.

Dr. med.

W. Łaski

ספעציעל אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען

נעמט אן נור 2 שעה פון 11 ביז 1 בייטאג

אויף גייערס מארק Plac Reymonta 3/4

Dr. J. Lubicz

כירורג און ארטאפעד

צוריקגעקעהרט

9 פאלודביאווא 9

טעל. 183-17.

אתרוגים

מובחרים, לולבים והדסים

צו בעקומען ביי

שמואל הערש ליס

פאמארסקא 5, טעל. 223-98

און בזשעזשינער 2, טעל. 224-98

ד"ר

ל. שיפמאן

אין ערויסגעטרעטען פון דער לעטשניצע בזשעזשינער 11

און נעהמט אן ביי זיך אינדערהיים

זאכאדניא 64

פון 4 ביז 7 אוונט.

Dr. med.

Leon Familier

אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען

שערפיען 37 (בענעדיקטא 6.

נעהמט אן פון 5–7 נאכמ.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער געשעצטען שוואגער און אנקעל

ה' העניעך לוצקי און פאמיליע

צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זייער אונפערגעסליכע פרוי און מוטער נ"ע

טויבע לוצקא

המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

פאמיליע מאזעלשיא

אין לאדז, קווינסקא 14.

Dr. med. Niewiażski

ספעציאליסט פאר טריפער, סיפיליס און הויט־קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

פראגמ. 1־טער שטאק.

נעהמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.

זונטאג און יום־טוב פון 9–1 פארמיטאג.

בעזונדערער ווארטע־זאל פאר פרויען.

Dr.

Wajnberg

ספעציאליסט פאר לונגען, הארץ־ און סקלעראז־קראנקהייטען

וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–5, 8–9 אוו.

אתרוגים

מובחרים

לולבים והדסים

במקח השוה, הורט און ענצעל

ביי עמנואל קאפעלוש

פלאץ וואלנאשטשי 10.

22 „גאַראַ״=פערשוינען

מיט קרימינעלישע „הדרת פנים'ער״ ווערען איצט געמשפּט אין וואַרשא

וואַרשא, 2 (טעלעפאָניש)

היינט האָט זיך דאָ אנגעהויבען דער פּראָצעס פון 22 „נאַרא־העלדען״, וועלכע האָבען פּארא יאָהרען ארויסגערופען אומרוהען אויף „פּאַוואָנזעק״ און דערביי דערהרג'עט דעם יודישען בעקער יחזקאל דעלמאַן.

צווישען די 22 פערשוינען, וואָס זיצען אויף דער בעשולדיגונגס־באַנק זענען פאַראַן ספּעציעלע „יחסנים״, ווי בשעתו פערמשפּט'ע פאַר גנבות, מעסער־שטעכער, פאַר פערגוואַלטיגען מיידלעך א. אַז. וו. צווישען זיי געפינט זיך אויך אַ פאַרשוינ־טע מיט'ן נאָמען העלענא דזשעוויצקא, וועלכע איז פּאָפּולער אין דער וואַרשאַווער אונטערוועלט, אונ־טערן נאָמען „דזשעוויצא פּאַוואָנזעק״.

די 22 פארשוינען האָבען איינס און איינס קרי־מינעלע פּרצופים. זיי ווערען פערטיידיגט דורך ענ־דעקישע אדוואָקאטען מיט'ן אדוואָקאט באזשענצקי בראש, וועלכער איז אין די ענדעקישע צייטען גע־ווען הויפּט־קאָמענדאַנט פון דער פּאָליציי און דאַן אויך אַ צייט — וויצע־פּרעזידענט פון וואַרשא.

די דאָזיגע אדוואָקאטען בעמיהען זיך דעם גאַנ־צען ענין צו באַגאַטעליזירען און צו פארשטעלען זייערע קליענטען אלס „מפיל־קינדער״, כשר'ע לע־מעלעך, שאינו יודע לשאל'ם — אַז אויפ'ן פּאַ־וואָנזעק איז דאַן פאָרגעקומען אַ גע־שלעג, און אַז דער מאָרד איז בלויז געווען אַ צופאַל... אַז פאָרגע־קומען איז די געשיכטע צוליב דעם, וואָס יודען האָבען דאַן געשטערט אַ קריסטליכע רעליגיעזע פּראָצעסיע א. אַ. ז. וו. אין נוסח גאַפּעוואַטען מיטעל־אַלטער.

דער פּראָצעס וועט געדויערען עטליכע טעג

דער נעכטיגער פּרוּב
פון דער גאַז־אַטאַקע אויף וואַרשע

וואַרשאַ, 2 (טעלעפאָניש)

נעכטען אין אָוונד איז דאָ פאָרגעקומען דער פּרוּב פון אַ גאַז־אַטאַקע אויף דער שטאָט.

זי איז פאָרגעקומען אינגאַנצען אַנדערש, ווי פאָראויסגעזעהן, און האָט נישט געטראָגען דעם כאַ־ראַקטער פון אַן אָנגריף. דער פּרוּב איז דער עיקר בעשטאַנען אין „פערמאַסקירען״ די שטאָט אין אַ געדיכטער פינסטערניש.

פון סאַמע פאַרנאַכט אָן האָבען שוין די טראַמ־וואַיען, אויטאָס, א. א. קורסירט אין שטאָט מיט טונקעל־בלויע לאַמטערנדלעך.

דער אייגענטליכער אַלאַרם האָט זיך אָנגעהויבען דריי פערטעל צעהן אַ זייגער, און געדויערט ביז האַלב עלף.

די גאַנצע שטאָט איז איינגעהילט געוואָרען אין אַבסאָלוטער פינסטערניש. קיין שום ליכט האָט נישט געברענט. עס זענען אַרומגעפלויגען עטליכע אַעראָפּלאַנען

פאַרשטעהער פון דער מאַכט און דער פּרע־סע זענען געשטאַנען אויפ'ן טורעם פון „צעדער־גרען״ און אָבסערווירט דעם פּרוּב.

דער אינצידענט ביי דער מערת־המכפלה
און דער פערהער פון די 10 גערער חסידים

ירושלים, 2 (יט"א טעלעגראַפיש)

אויפ'ן פערהער פון די 10 גערער חסידים ווע־גען דעם אינצידענט ביי דער מערת המכפלה, איז ענטשטאַנען די פראַגע, צי מעגען די יודען בכלל בעזוכען די מערה.

די אַראַבישע עדות, צווישען וועלכע ס'האָט זיך אויך געפונען דער מופטי האָבען ערקלעהרט, אַז יודען מעגען נאָר אַראָפּגעהען ביז דעם אַכטען טרעפּעל און ווייטער נישט.

דער פערטיידיגער פון די יודען אַדוו. בוקס־בוים האָט ערקלעהרט, אַז ער אַליין איז שוין אַראָפּ־געגאַנגען איבער אַלע טרעפּלעך און בעזוכט דעם אינווענינגסטען אוהל.

דערויף האָט דער מופטי פון חברון ערקלעהרט, אַז יודען קענען בעזוכען די מערת המכפלה, נאָר מיט אַ ספּעציעלער ערלויבניש.

דער פּאָליציאַנט, וועלכער האָט געהאַט אַ וואַך ביי דער מערה ,האָט ערקלעהרט, אַז ער האָט גע־וואָרענט דעם רבי'ן ,אַז ער זאָל נישט ווייטער אַראָפּגעהן ; דערויף האָט דער רבי געענטפערט אויף אַראַביש, אַז ער מעג אַראָפּגעהן.

אַדוו. בוקסבוים האָט באַלד פעסטגעשטעלט, אַז דאָס איז אַ ליגען, ווייל דער רבי קען נישט קיין אַראַביש.

ווי מ'גיט איבער איז מעגליך, אַז דאָס אַד־מיניסטראַטיווע געריכט וועט בכלל נישט זיין ביכולת צו משפט'ן דעם ענין, ווייל ער געהער צום קאָמפּלעקס פון די הייליגע מקומות, בנוגע וועלכע ס'ווערט אָנגעווענדעט דער „סטאַטוס קוואָ״.

די רעגירונג האָט געוואָרענט די פּרעסע נישט צו בעריהרען דעם אינצידענט כל־זמן ס'ווערט גע־פיהרט די געריכטס־אויספאָרשונג.

לעצטע דעפּעשן

קראקא, 2 (טעלפ.)

נעכטען אין אָוונד זענען נעבען ליבושי (גאו[...] ליצער קרייז) 2 באַנדיטען בעפאַלען אַ פּאָסט אמ[...] בולאַנס, וואָס האָט געפיהרט געלד־זענדונגען.

די באַנדיטען האָבען מיט אַ האַק שווער פער[...] וואונדעט דעם פוהרמאַן וואָיטשעך ריבאַ און דער[...] נאָך, צורויבענדיג 15 טויזענד זלאָטיס מזומן געל[...] און פאַר עטליכע הונדערט זלאָטיס פּאָסט־מאַרקען האָבען זיי צוגענומען דאָס פערד פון אַמבולאַנס און זענען אנטלאָפען.

די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט ,אַז דער פוהרמאַן האָט עפּימרט די פּאָסט אָהן אַ קאָנוואָ[...] און אויפ'ן סמך פון אַ שילדערונג, ווי אַזוי די באַ[...] דיטען האָבען אויסגעזעהן, איז פעסטגעשטעלט אַז איינער פון זיי איז אַ געוויסער פּראָפעסיאָנע[...] לער רויבער און באַנדיט יוראַטשעק.

מאָסקווע, 2 (ספּ. טעל.)

לויט ווי די „טאַסס״ אַגענטור גיט איבער, האָ[...] דער צענטראַלער אויספיהר קאָמיטעט אין ראַטען[...] פערבאַנד נאָמינירט דעם ביז־איצטיגען לייטער פ[...] דער דריטער אָפּטיילונג ביים מערב אויסערן קאָ[...] מיסאַריאט, רובינין אלס אמבאַסאַדאָר פון בריסעל[...]

בוענאָס־איירעס, 2 (ספּ. טעל.)

אין ראָזאַריאָ און אין אַנדערע געגענדען פ[...] דעם שטאַט סאַנטאַ־פע, וואו זענען מיט עטליכ[...] טעג צוריק אויסגעבראָכען שטורמישע דעמאָנסטראַ[...] ציעס, הערשט אַ רוהיגקייט.

בערלין, 2 (יט"א טעלעגראַפיש)

די דירעקציע פון דער עלעקטראָווניע און גאַ[...] זאָווניע אין וויסבאַדען, האָט פעראָרדענט אָפּצו[...] שטעלען דעם צופלוס פון גאַז און עלעקטריע אי[...] די יודישע וואוינונגען .

20.000 איטאַליענישע זעלנער
זענען אַרויף אויפ'ן אַביסינישען טעריטאָריום

(ענדע פון דער ו־טער זייט)

צו איבערכאַפּען די קריגס־מאַטעריאַלען, וואָס זע־נען בעשטימט פאַר אַביסיניען.

אדיס־אבעבאַ, 2 (ספּ. טעל.)

לויט קורסירנדע קלאַנגען, דערוואַרט די אַבי־סינישע מאַכט אַ גרויסען טראַנספּאָרט געוועהר, אַמוניציע, גאַז־מאַסקען א. א. וו.

די רעגירונג האָט אַרויסגעגעבען אַ זעהר שטרענגע פאָרזיכטס־פאָראָרדנונג, בכדי די געוועהר־טראַנספּאָרטען זאָלען נישט איבערגעכאַפּט ווערען.

דער צוטריט צו דער שטאָט דזשידזשיגאַ, וואָס ליגט 50 קילאָמעטער פון דער גרעניץ פון בריטיש־סאָמאַלי, איז געשלאָסען געוואָרען פאַר אויסלענדער.

לאָנדאָן, 2 (ספּ. טעל.)

די רייטער־אַגענטור איז מודיע פון אדיס־אבעבא :

קיין בריטיש־סאָמאַלי זענען אָנגעקומען אַנ'ערך 100 יאַפּאַנישע אָפיצירען, וועלכע זענען אוועק קיין אדיס־אַבעבאַ

רוים, 2 (ספּ. טעל.)

די איטאַליענישע צייטונגען זענען פול מיט ידיעות, וועגען די ענגלישע קריגס־הכנות אויפ'ן מיטעללענדישען ים .

„לאַווארא פאַשטשיסטא״ שטעלט פעסט, אַז אין דעם באַסיין פון דעם דאָזיגען ים געפינען זיך איצט אַנ'ערך 600 ענגלישע אַעראָפּלאַנען, וב תוכם — 100 הידראָפּלאַנען .

פּאַריז, 2 (ספּ. טעל.)

„לע טאַן״ איז מודיע, אַז אין גיבראַלטאַר ווע־רען ווייטער געמאַכט אין אַ פערשנעלערטען טעמפּא קריגס־הכנות. ביי די פאָרטיפיקאַציש־איינריכטונ־גען ווערט געאַרבייט ביי טאָג און ביינאַכט. אין פאָרט און אַרסענאַל זענען בעשעפטיגט אַנ'ערך 10,000 שפּאַנישע אַרבייטער.

אויפ'ן שפּיק־באַרג זענען אויפגעשטעלט 50 באַטאַרייען פון געגען־אַעראָפּלאַן־האַרמאַטען.

דריי איינגענג אין פּאָרט זענען געשלאָסען געוואָרען דורך שטאָלענע שטערונגען.

אין דעם צפון־טייל זענען אויך אויפגעשטעלט באַטאַרייען .

אונזער אפּוועהר, נעבעך...
אַ מעלדונג פונם וואַרשאווער ראַבינאַט

וואַרשאַ, 2 (יט"א טעלעגראַפיש)

„יט"א״ האָט בעקומען אַ מעלדונג פון וואַר־שאָווער ראַבינאַט ,אַז צוליב די רדיפות אויף יודען אין דער גאַנצער וועלט און בעזונדערס אין דייטש־לאַנד, זאָלען יודען מתפלל זיין אין די שוהלען.

יום כיפור נאָך קריאת התורה, און פאַר הזכרת נשמות, זאָל מען זאָגען פאָלגענדע קאַפּיטלעך תהלים ; כ', כ"ב און דעם גאַנצען ספר רביעי.

נאָמינאַציע פון אַ יודישען אינוואַליד

וואַרשאַ, 2 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער פּרעמיער סלאַוועק האָט נאָמינירט דעם יודישען אינוואַלידען־טוער הערמאַן שוואַרץ אַלס לאַווניק אין אינוואַלידען־געריכט ביים העכסטען אַדמיניסטראַטיווען טריבונאַל.

דער הוראַגאַן אויף די אינזלען באַהאַמאַ

ניו־יאָרק, 2 (ספּ. טעל.)

בעת דעם הוראַגאַן, וואָס איז אַדורך איבער דעם אינזעל באַהאַמאַ זענען אומגעקומען 14 מאַן.
4 די מאַטעריעלע היזקות זענען זעהר גרויס.

פון דער לאָדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי — — — —	2.00
3 פּראָצענטיגע בודאָוולאַנע —	1.00
4 " דאָלאַרובקא —	2.10
7 " סטאַביליזאַציע (אמ.)	2.33
5 " וואַרשאַווער ש.ב. 1934	5.00
5 " לאָדזער	0.00
ענגלישער פונט — — —	6.04
דאָלאַר אָפיצ. 5.31,50 נישט־אָפיציעל —	5.30
גאָלד־דאָלאַר — — —	9.05
גאָלד־רובל — — — —	4.74
דייטשער מארק — — —	1.50

Dr.
R. Zalcwasser
כירורג
צעגעלניאַנאַ 19, טעל. 125-17
נעמט אָן פון 1—2 און פון 4—6.30.

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15. טעל. 49-07
ספּעציאַל־אַרצט פאַר מענער־שוואַכע־בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג.
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונד.
זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג.
פאַר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע־פּרייזען

דאָס לעבען אין וואַרשא
(טעלעפאָנישע ידיעות פון דער הויפּט־שטאָט)

פּרעמיער סלאַוועק וועט האַלטען אַ רעדע וועגען דער פּאָליטישער לאַגע.

אין די פּאָליטישע קרייזען ערוואַרט מען די רע־דע פון פּרעמיער סלאַוועק, וועלכע וועט זיין גע־ווידמעט דער פּאָליטישער סיטואַציע נאָך די סיים־וואַהלען. ס'איז נאָך נישט בעקאַנט צי דער פּרעמיער וועט האַלטען אַ רעדע, אָדער וועט געבען אַנ'אינ־טערוויאו אין די צייטונגען.

אונגאַרישער געזאַנדטער אין אוי־סערן־מיניסטעריום.

דער וויצע אויסערן־מיניסטער יאַן שעמבעק האָט אויפגענומען אויף אַ לענגערן געשפּרעך דעם אונגאַרישען געזאַנדטען אין וואַרשא האָרע.

זיצונג פון הויפּט־געזונדהייטס־ראַט.

נעכטען איז פאָרגעקומען אין מיניסטעריום פאַר געזעלשאַפטליכער שוץ אַ זיצונג פון דער אַקציע פאַר שפּיטאָל־וועזען ביים מלוכה'שען געזונדהייטס־ראַט.

וויצע־מיניסטער ווערנער פערלאָזט זיין אַמט.

ווי מיר דערוויסען זיך פערלאָזט זיין אַמט דער וויצע פינאַנץ־מיניסטער ווערנער, וועלכער האָט געהאַט אין זיין רעסאָרט די מלוכה־מאָנאָפּאָלען. דער דאָזיגער אַמט וועט אַזוי גיך נישט בעזעצט ווערען.

127 זעלבסטמאָרדען אין חודש סעפּ־טעמבער.

אין חודש סעפּטעמבער זענען אין וואַרשא בע־גאַנגען זעלבסטמאָרד 127 פּערזאָן. פון דעם זענען 30 געשטאָרבען. אויטאָס און מאָטאָציקלען האָבען פערוואונדעט 70 פּערזאָן און דערהרג'עט 4, די טראַמוואַיען האָבען איבערגעפאָהרען 60 פּערזאָן און דערהרג'עט 4. מאָרדען זענען בעגאַנגען גע־וואָרען 5.

12 יודישע סטודענטען אויף 110 אָנ־גענומענע.

דער דזשעקענאַט פון דער מעדיצינישער אָפּטיי־לונג ביים וואַרשאָווער אוניווערזיטעט האָט פער־עפענטליכט אַ רשימה פון 110 ניי־אָנגענומענע סטו־דענטען, צווישען זיי געפינען זיך 12 יודען.

רעוויזיע פון די דאָקטוירים־טאַקסים.

דער פערבאַנד פון די פּוילישע שטעט האָט ארויס געשיקט צום מיניסטעריום אַ בריף, אין וועלכען ער בעטאָנט, אַז די זעלבסטפערוואַלטונגען מוזען דע־קען די קאָסטען פאַר היילען אָרימע קראַנקע אין דרינגענדע פאַלען. די זעלבסטפערוואַלטונגען צאָה־לען לויט די סטאַוקעס, וועלכע זענען פעסטגע־שטעלט געוואָרען דורכ'ן מיניסטעריום אין די יאָה־רען פון אַ גוטער קאָניונקטור, צוליב דעם, וואָס היינט זענען אַנדערע צייטען, האָט זיך דער פערבאַנד פון די שטעט געווענדעט צום מיניסטעריום צו פער־קלענערן די דאָקטוירים ־ סטאַוקעס.

וואַרשע וועט צומאַכען די טויערן האַלב 12 אין אָוונד.

ערשט אין מאַי 1934 האָט די אַדמיניסטראַטי־ווע מאַכט אין וואַרשא פעראָרדענט צו פערמאַכען די טויערען אָנשטאָט האַלב 11 אין אָוונד — 11 אַ זייגער.

דאָס איז אָבער נאָך אויך צו פריה, ווייל דאָס רופט זיך שלעכט אָפּ אויף דעם טעמפּאָ פון דעם נאַ־כטען־בעוועגונג, אויף דער פרעקווענץ אין די טעאַ־טערס א. אַז. וו. ס'ליידען אויך דערפון די טראַמ־וואַיען, דראָזשקעס, רעסטאָראַנען און צוקערניעס. די בעפעלקערונג פאָדערט דעריבער, אַז די טויערן זאָלען פערמאַכט ווערען ערשט האַלב 12 אין אָוונד.

פּראָצעס וועגען ענטשעדיגונג פאַר אַ טראַמוואַי ־ פאַרפאַל.

אַ פּרינציפּיעלער פּראָצעס וועט אינגיכען פאָר־קומען אין וואַרשא וועגען ענטשעדיגונג פאַר אַ טראַמוואַי ־ פאָרפאַל.

דעם 24 נאָוועמבער 1933 איז איבערגעפאָהרען געוואָרען אויף טויט דורך אַ טראַמוואַי אויף קרו־לעווסקא גאַס דער 13יעהריגער יאַן מאַנודין. די אויס פאָרשונג, וועלכע דויערט שוין 2 יאָהר איז נישט געלונגען פעסטצושטעלען, וועלכער מאַשיניסט האָט איבערגעפאָהרען דאָס יונגעל. די מוטער פון דעם איבערגעפאָהרענעם האָט איצט אָנגעקלאָגט די טראַמוואַי־געזעלשאַפט וועגען ענטשעדיגונג אין דער הויך פון 18.500 זלאָטיס, נישט קוקענדיג וואָס עס איז נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען ווער ס'האָט דאָס יונגעל איבערגעפאָהרען.

257 טויזענד אַרבייטסלאָזע.

די צאָהל רעגיסטרירטע אַרבייטסלאָזע אין פּוי־לען האָט זיך ווידער פערקלענערט אויף 3570 און האָט בעטראָפען דעם 28 סעפּטעמבער 257.550 פּערזאָן. אין פערגלייך מיט דעמזעלבען צייט־אָפּ־שניט פון פערגאַנגענעם יאָהר האָט זיך די צאָהל אַרבייטסלאָזע אין פּוילען פאַרינגען יאָהר פער־קלענערט מיט 31685 פּערזאָן.

די אויפגאַבע פון נייעם סיים

צוצוגרייטען א בעסערן ווי ער איז אַליין

דורך אַ דעקרעט פון מלוכה פּרעזידענט, איז אויף דעם 4. אָקטאבער צוזאמענגערופען געוואָרען דער ניי־אויסגעוועהלטער סיים און סענאט. אין שייכות דערמיט פערעפענטליכט ד״ר טהאָן אַ אַרטיקעל אין „נאווי דזעננִיק" אין וועלכען ער שרייבט צווישען אנדערען:

עס איז בעוואוסט, אַז דאָס אָבהאַלטען זיך פון שטימען בעת די וואַהלען איז געווען א רעזולטאַט פון דער פּרינציפּיעלער אָפּאָזיציע, וועלכע די ברייטע קרייזען פון דער בעפעלקערונג האָבען אויסגעדריקט, געגען דער נייער קאָנסטיטוציע און נייער וואַהל אָרדינאַציע.

עס איז קלאר, אַז די דאָזיגע שטימונג פון דער בעפעלקערונג לגבי די יורידישע בעשלוסען, אויף וועלכע די דאָזיגע אינסטיטוציעס שטיצען זיך, טראגט זיך אויך איבער אויף די אינסטיטוציעס אַליין. דערפון בעשטמט זיך די פולשטענדיגע גלייכגילטיגקייט, מיט וועלכער עס איז אויפגענומען געוואָרען דאָס צוזאַמענרופען דעם סיים און סענאט

און אַזאַ צושטאנד איז נישט געזונד און נישט גינסטיג. עס איז נישט פערהאַן קיין לייכטערע זאך ווי איגנארירען געוויסע נישט גינסטיגע שטימונגען אין דער געזעלשאַפט. אזעלכע זארג זענען הייבט אויף דער טאג אָרדנונג אין א גרויסען טייל פון אונזער אַלטער אייראפּע, אָבער אַ פּאַקטישער צושטאנד איז נאָך נישט דאָסזעלבע וואָס: געזונדער צושטאַנד, גוטער צושטאַנד. אַ מיספערשטענדניש צווישען די הויפּט־אָרגאַנען פון לעבעדיגען אָרגאַניזם בעדייט א קראנקהאַפטען צושטאנד.

עס פערשטעהט זיך, אַז עס קענען זיין גרעסערע און קלענערע אויסנאַהמען. האָבען מיר דאָך איצט אין אייראפּע אַ רייהע מלוכות אין וועלכע דער פּאַרלאַמענטארישער אַפּאַראַט איז קאַליע געוואָרען, אָדער איז אַפילו אינגאַנצען פערניכטעט געוואָרען. און די דאָזיגע מלוכות לעבען דאָך און מאכען אַפילו אָפּט דעם איינדרוק, ווי זייער לעבענס קראַפט וואלט פערשטארקט געוואָרען דורכ'ן אויסשליסען דעם פּארלאמענטאריזם. אָבער געגען אַזא אוועקשטעלען די פראגע דארף מען בעטראכטען א רייהע פראגען.

קודם־כל צי עקזיסטירט א גענוג שטאַרקע פּערזענליכקייט, אַזאַ אמתער צענטראַלער יחיד, וואָס זאָל קענען איבערנעהמען די רעגירונג אין זיינע הענד און צווינגען אָדער בעוועגען די ברייטע פאָלקס מאסען צו געהאָרכזאַמקייט. עס איז בעוואוסט, אַז געהאָרכזאַמקייט צו א דיקטאטאר מוז זיין בעדייטענד ריקזיכטסלאָזער און אַבסאָלוטער ווי צו געוועהנליכע רעגירענדע אינסטאנצען. אַזאַ פערזענליכקייט קען מען נישט שאַפען אויף א קינסטליכען אופן — זי איז פערהאַן, אָדער זי איז נישט פערהאַן. אויב עס האנדעלט זיך וועגען פּוילען דארף מען פעסטשטעלען, אַז אויף דער אויבערפלאַך וואָס איז צוגענגליך פאַר'ן אויג פון אָבסערוואַטאָר איז אַזאַ פערזענליכקייט נישט פערהאַן. פערשטעהט זיך, ווען דער מארשאל וואָלט געלעבט, וואָלט דאָס גאַנצע פּראָבלעם, געווען גאַנץ פּשוט. ער האָט געהאַט א גרעסערען מאָראַלישען אויטאריטעט ווי אַלע היינטיגע דיקטאטארען צוזאמען גענומען און איז זיי אַלע איבערוואַקסען מיט זיין מאָראַלישען און אינטעלעקטועלען כח הימעל הויך. ער וואָלט פאַקטיש געקענט אויספּרובירען יעדען עקספּערימענט. ער האָט אָבער דאָס קיינמאל נישט געוואלט און האָט שטענדיג געשטרעבט אויפצוהאלטען אין פולער קראַפט די דעמאָקראַטישע אינסטיטוציעס, וועלכע עס האָט געשאַפען די געזעלשאַפטליכע ענטוויקלונג אין ליבעראלען אייראפּא. און איבעריגענס — געפינט זיך שוין נישט, צום בעדויערען, יוזעף פּילסודסקי צווישען אונז. צי טראכט עמיצער, אַז ער איז גענוג שטארק און האָט גענוגענדע סוגעסטיווע קראַפט, אַז ער זאָל קענען פערנעהמען זיין אָרט אין דער פּוילישער מלוכה, און קודם כל אין בעוואוסטזיין פון פאָלק? דעריבער קען טאקע נישט זיין קיין רייד וועגען עפּעס א עקספּערימענט, וואָס זאָל אויסשליסען דעם פּארלאמענטאריזם אָדער אַפילו פערקלענערען זיין אויטאריטעט.

און איידער מען טרעט בכלל צו צו אַזאַ עקספּערימענט דאַרף מען נאָך נעהמען אין אַכט אַז אייגענטליך זענען די עקספּערימענטען פון די דיקטאטורן נאָך אַ גאַנץ יונגע אונטערנעהמונגען און עס איז נישט בעוואוסט צי זיי וועלען זיך בכלל ארויסווייזען פאַר דויערהאַפטע אַפילו אין א צייט אָפּשניט פון עטליכע צעהנדליג יאהר. צי קען עמיצער אָפּמעסטען דאָס ספּעציפישע געוויכט, וואָס איז טיף בעהאַלטען אין דער אָפּאָזיציע געגען דער דיקטאטור. און ווער ווייסט ווען און מיט וואָס פאַר א אימפּעט זי וועט ענדגילטיג פּלוצלונג אַרויסשפּרינגען און צושטערען די ליימענע געצען, וואָס אימיטירען היינט די אמת'ע געטער? מען דאַרף דערצו נישט האָבען קיין צושטארקע פאַנטאַזיע, בכדי זיך פאָרצושטעלען דעם דאָזיגען מאָמענט און די דאָזיגע געשעהענישען נאָך, וועלכע עס וועט פון די דאָזיגע אונהיימליכע הערשער נישט בלייבען קיין שפור. עס איז דערייבער אַ פראגע, צי די ביישפּילען וואָס עקזיסטירען איצט אין אייראפּע פאָדערען נאָכגעטון צו ווערען. דער שכל הישר, זאָגט אַז נישט.

און אפשר נאָך א „קליינינקייט". עפּעס האָט מען אין דער לעצטער צייט דעם איינדרוק, אַז די איינגעבוירענע טענדענץ פון יעדע דיקטאטור פיהרט צו — מלחמה.

מוסאָליני איז שוין דערגאַנגען צו דער דאָזיגער גרענעץ. ער האָט אויך אַמפּריהסטען אָנגעהויבען. מאָרגען — איבערמאָרגען וועלען זיינע „חברים" איהם נאָכטון אָהן שום ספק אין א ערגערע אויסגאַבע. ווען דאָס „גליקליך מאַכען", וואָס מען האָט צוגעזאָגט, ענדיגט זיך אויפ'ן פערבאָט צו בענוצען שוין נישט קיין פעטסען, נאָר זאָלען מיר זאָגען: ברויט און קאַרטאָפל און דער הונגער וועט אָנהויבען צו דערקוטשען און אַרויסצורופען שטימונגען קיין נישט זעהר פרעהליכע, וועט מען אויף דער אַרענע זעהען דאן אַ גאָר אַנדערען טאַנץ.

מיט איין וואָרט: נישט דאָס וואָס עקזיסטירט, און נישט דאָס, וואָס מען קען פאָראויסזעהען, אַז עס וועט און מוז קומען בערעכטיגט נישט און פערשטארקט נישט דעם ווילען נאָכצוטון. דערפון איז אַ גאַנץ פּשוטע און קלארע מסקנא: עס איז שוין בעסער און געזונדער צו בלייבען ביי די אַלטע, אויספּרובירטע און רוהיגע פאָרמען. צו די דאזיגע פאָרמען געהערען גאַנץ נאטירליך, דער פּארלאמענטארישער סיסטעם".

אַלזא? א איינפאַכע קאנסעקווענץ. מען דארף פאַרזיכטיג פלעגען און מיט דער גרעסטער אויפמערקזאַמקייט די אויספּרובירטע אינסטיטוציע פון פּארלאמענטאריזם. און דאָס פלעגען דעם פּארלאמענטאריזם פּאָדערט א גלייכע ליניע אָהן פּערקרימונגען און אָהן קינסטליכע אַרויסהויבונגען. מען דארף קיין שום קינסטליכע און אונאַנגענעהמע קערפּערשאַפטען, אַזוי גערופענע „קאָלעגיומס", צו וועלכע קיינער האָט נישט קיין צוטרוי. מען דאַרף בכלל נישט אויסברייטערען דעם תהום צווישען וועהלער און אויסגעוועהלטען. וואָס בעהנטער זיי געפינען זיך צווישען זיך, אַלס בעסער פאַר ביידע.

באמת: עס לוינט זיך צו שפּילען אין א נביא און פאַרזאָגען, ווי עס דוכט זיך די גאַנץ נאָהענטע צוקונפט:

דער סיים, וואָס קומט זיך צוזאַמען, וועט אַליין אנערקענען זיין פעהלער־האַפטע אויטאריטעט און וועט נישט שטרעבען צו פערפעסטיגען להיפוך צום ווילען פון די ברייטע מאסען, וועלכע האָבען איהם נישט אויסגעוועהלט. להיפוך אין דער מלוכה וועלען זיך געפינען אַזעלכע פאַקטארען, וואָס וועלען שנעל אַרויספיהרען דעם סיים אויף דעם געהעריגען וועג פון זעלבסט ליקווידאַציע און צוגרייטען א געזונדע נאָרמאַלע וואַהל אָרדינאַציע, אַזוי ווי עס האָבען די אמת'ע אייראָפּעאישע דעמאָקראַטיעס, וואָס פערדאַנקען טאקע דעם דאָזיגען אומשטאַנד זייער רוהיגע מאכט עס קען דאָך אַזוי געשעהען, אַז מיר וועלען געהען אין דער לעהר אין העכערע אַקאַדעמיעס און נישט צו „שטובאַקעס", וועלכע צייכענען זיך אויס מיט ווילדקייט און נישט מיט וויסענשאַפט...

— נאָר אין דעם זין בעגריסען מיר דעם סיים

— אַלס אַ שפּרינגברעט פון א בעסערען ווי ער איז.

בילדער פון דייטשער חרפה

וואָס מען שרייבט איצט פון היטלער־לאַנד

א לעזער פון „פּאַריזער טאגבלאַט" האָט צוגעשטעלט דער רעדאקציע א בריף, וואָס ער האָט מיט איניגע טעג צוריק בעקומען פון דייטשלאַנד פון וועלכען מיר פערעפענטליכען פאָלגענדע שוידערליכע איינצעלהייטען:

... מיר האָבען דעם היי־יעהריגען זומער פערבראַכט אויף אַ פאַנטאסמאגאָרישען אופן. אָפּטמאָל דוכט זיך מיר, אַז מיר האָבען זיך פערוואַנדעלט אין עפּעס א ווילדען אויסטערלישען פאָלקס שבט, וועלכער פערברענט אויף שייטער הויפענס אָנגעהעריגע פון אַנדערע שבטים און די דאָזיגע פּראָצעדור ווערט אַדורכגעפיהרט אין דער בעגלייטונג פון א געשריי און געליאַרם, וואָס בעטויבט די אויערען. אָפּטמאָל טראַכט איך מיר: עס הערשט דאָך א מאַנגעל אין חזיר פלייש. פאַרוואָס זאָל מען עס אייגענטליך נישט מאַכען קיין ווורשט פון יודען? פון א געוויסען שטאַנדפּונקט וואָלט עס געווען נאָר לאָגיש. מיט איניגע טעג צוריק איז צו מיר אַריינגעקומען מיין שכנטע מיט אַ ביטער געוויין: וואָס פאַר א חרפּה, ווי קען מען דאָס אויסהאַלטען? א. אַז. וו... זי האָט געהערט שרעקליכע זאַכען, זי האָט נישט געקענט שלאָפען אַ גאַנצע נאַכט — און איצט איז זי צו מיר אַריינגעקומען, זיך אַראָפּצורעדען פון דער נשמה. ליידער האָב איך איהר נישט געקענט מיט קיין סך טרייסטען.

א. האָט אונאַנגענעהמליכקייטען: ער האָט א קליינעם בעאַמטען פון זיין מיניסטעריום געמאַכט אַ אַבסאָלוט זאַכליכע בעמערקונג אין א גאַנץ געוועהנליכען, גאַנץ „אונוועלט אנשוליכען" ענין, אָבער אָז שלימזל! דער דאָזיגער קליינער בעאַמטער האָט גרויסע בעציהונגען און ער האָט עס דערפיהרט, אַז עס פיהרט זיך איצט א אויספאָרשונג געגען א., עס איז אויך אויפגעשוואומען דער אינטערעס פאַר דער רעליגיע פון א.'ס פרוי, פאַר א.'ס הויכע פּראָטעקטאָרען איז די זאַך זעהר פיינליך. זיי האָבען זיך ביז איצט נישט אינטערעסירט מיט דער רעליגיע פון א.'ס פרוי, ליידער האָט אָבער א. צוויי קליינע קינדער. איך שרייב אייך עס נאָר דערפאַר, ווייל עס איז זעהר כאַראַקטעריסטיש, די דאָזיגע קליינע אונבעדייטענדע בעאַמטע זענען די „ווילען", זענען די געפּעהרליכסטע. זיי לאָזען נישט אָפּ ביז זיי נעהמען נישט נקמה.

אין די אַלע יאהרען בין איך נישט געווען קיין עדות פון אונאָרגאַניזירטע אַנטיסעמיטישע מאַניפעסטאציעס. מען פערזיכערט, אַז די אויפרעגונג געגען אַנטיסעמיטיזם איז ביי ברייטע קרייזען פון דער בעפעלקערונג גרויס. ביי מיר אַרבייט א טישלער, אַ אַרענטליכער אַלטער מאַן, מיט אויפרעגונג האָט ער מיר דערצעהלט וועגען זיין איבערלעבעניש בעת דער אורלויב צייט. ער האָט צוזאַמען מיט זיין טאכטער און אייידעם געוואוינט אין א געצעלט ביים טייך עלבע. די טאכטער מיט'ן אייידעם זענען א גאַנצען טאָג אַרומגעפּאָהרען מיט א לודקע איבער'ן טייך און ביינאַכט פלעגען זיי אויך שלאָפען אין געצעלט. דאָרט זענען געווען א סך אַזעלכע געצעלטען. אין איינעם פון זיי האָבען געוואוינט דריי צוועלף דרייצעהן יעהריגע יודישע יונגלעך, אָרענטליכע, גוט ערצויגענע קינדער, וואָס זענען אויך אַ גאַנצען טאָג אַרומגעפּאָהרען אויף אַ לודקע. זיי האָבען קיינעם נישט געשטערט, ביז אין א געוויסען טאָג איז אָנגעקומען אַ פאַמיליע א מאַן, פרוי און א קינד. דאָס זענען געווען „עכטע", אין נעהנסטען שטעטעל האָבען זיי זיך בעקלאָגט אויף זייערע שכנים. שפּעט אין אוונד, ווען די יונגלעך זענען שוין געשלאָפען, זענען אָנגעקומען א צוואַנציג איניפאָרמירטע דערוואַקסענע און האָבען זיך אויף אַ ווילדען אופן געוואָרפען זיך שלאָגען די יונגלעך. זיי זענען אוועקגעלאָפען אין דער לודקע און זיך געוואלט אַזוי אַרום ראַטעווען, מען האָט זיי אָבער געכאַפּט אַריינגעשטעקט די קעפּ זייע'רע אין וואַסער און כסדר געשלאָגען, האַלב טויט פון שמערצען און שרעק זענען די קינדער קוים ענטקומען אין זייער לודקע. די איניפאָרמירטע האָבען נאָך צוגענומען זייערע זאכען, קליידער א. אז. וו. און זענען אוועק. ווען מען האָט שפּעטער געפרעגט די פאַמיליע פאַרוואָס זיי האָבען די קינדער, אויב זיי האָבען זיי געשטערט, פּשוט א אוועקגעיאָגט, אנשטאָט זיך צו בעקלאָגען אין דער פאַרטיי, האָט די פרוי געענטפערט: עס שטעהט געשריבען זיי מוזען בעשטראַפט ווערען ביז צום דריטען דור". דער אַלטער האָט מיר דערצעהלט, אַז זיי האָבען אַלע געציטערט פאַר אויפרעגונג, בעת מען האָט די קינדער געשלאָגען, אָבער קיינער האָט נישט געוואגט א וואָרט צו רעדען.

צו אונז קומט אָפּטמאָל א יונגער יוד, ער איז העלבלאַנד מיט בלויע אויגען. יעדען זונטאג מאַכט ער אויספלוגען אויפ'ן ראָווער אָדער צופוס. שליסט בעקאַנטשאַפט א. אז. וו. זיין יונגערער ברודער, איז אַ ברונעטער איז קיין איין זונטאג נישט אַרויסגעגאַנגען שפּאַצירען צוליב דער מורא פאַר אונאַנגענעהמליכקייטען. מיט איין וואָרט מיר לעבען דא אין א „ביאָלאָגישע" עפּאָכע.

די געשפּרעכען מיט בעקאַנטע זענען מאָנאָטאָן; ווי בעת אין קריג, אָפּטמאָל ווילט זיך קיינער נישט זעהען, בכדי נישט צו פיהרען די דאָזיגע געשפּרעכען, יעדען טאָג זענען פערהאַן נייע קלאַנגען, האָפנונגען, קאָמבינאַציעס. אויך דאָס איז קאָמיש, עס זענען פערהאַן געשוואוירענע אָפּטימיסטען, וואָס דערצעהלען יעדע וואָך גאַנץ „זיכערע" ידיעות און שמועות. אַז דאָסמאָל ווייסען זיי שוין עס פון די „זיכערסטע קוועלען". ווייטער זענען ווידער פערהאַן פּעסימיסטען, וואָס גלויבען אַפילו נישט אין די זיכערסטע פאַקטען.

איבר געגנט הויבט מען שוין אָן צו רעדען וועגען עסען. פריהער איז נישט געווען קיין אייער, היינט איז ווידער נישט פערהאַן קיין חזיר־פלייש, נישט קיין שמאַלץ און אויך נישט קיין קאַקאַאָ פעטס. דאָס אויבסט איז זעהר שלעכט און אויסערגעוועהנליך טייער. קאַרשען זענען געווען אַזוי טייער, אַז איך אַ ליידענשאַפטליכע קאַרשען ליבהאָבערין, האָב זיי כמעט אינגאַנצען נישט געגעסען. די פּרייזען אויף פלייש זענען געשטיגען פון 30 ביז 40 פּראָצענט, אַלע פרויען קלאָגען זיך אויפ'ן יקרות, דערווייל טראָגט עס נאָך א פרידליכען כאַראַקטער, הגם פאַר א סך פאַמיליען וואָס האָבען א הכנסה פון 120 ביז 150 מאַרק, לאָזט עס זיך שטאַרק פיהלען.

אינטערנאצ. קאנפערענץ צו סטאביליזירן די וואלוטעס

ווערט צוזאמענגערופען אין בריסעל

געוועהנליך ווען מען רעדט וועגען זשענעווע און דער פעלקער־ליגע טראַכט מען נאָר וועגען דער אויסערליכער פּאָליטישער ראָלע, וואָס די דאָזיגע אינסטיטוציע שפּילט. מען פערגעסט דערביי די גאַנצע ריזיגע אַרבייט, וואָס עס ווערט געטון אין די פערשידענסטע קאָמיסיעס פון דער דאָזיגער אינסטיטוציע.

פון די אַרבייטען פון די אַלע קאָמיסיעס, וואָס זענען אָפּגעטון געוואָרען אין משך פון דער איצטיגער סעסיע איז בעזונדערס וויכטיג די טעטיגקייט פון דער צווייטער קאָמיסיע, וואָס איז געווידמעט דער פראַגע פון דער אינטערנאַציאָנאַלער עקאָנאָמישער פּאָליטיק. אויף דער דאָזיגער קאָמיסיע איז בעהאַנדעלט געוואָרען די פראַגע פון דער אינטערנאַציאָנאַלער סטאַביליזאַציע פון די וואַלוטעס.

די פראַגע איז נישט ניי, און זי איז ענטשטאַנען גלייכצייטיג ווען אויפ'ן וואַלוטע־מאַרק איז געשטערט געוואָרען דאָס גלייכגעוויכט מיט'ן מאָמענט ווען ענגלאַנד האָט זיך אָפּגעזאָגט פון גאָלד־בלאָק און אויפ'ן וואַלוטע־מאַרק האָבען זיך געשאַפען צוויי געגענגעזעצטע לאַגערן, צוויי בלאָקען — א גאָלד־בלאָק און א סטערלינג בלאָק.

צום ערשטען בלאָק, צו וועלכען עס האָבען זיך פאַראייניגט אונטער פראַנקרייכ'ס אָנפיהרונג אַלע מלוכות, וואָס זענען געבליבען געטריי דעם גאָלד־בלאָק, האָט קאָנצענטרירט אַלע בעמיהונגען צום שוץ פון די וואַלוטעס געגען אויסערליכע אָנגריפען און צו א אינטערנאַציאָנאַלע סטאַביליזאַציע פון די וואַלוטעס. דער צווייטער — דער סטערלינג בלאָק וואָס איז געפיהרט געוואָרען דורך ענגלאַנד, איז הגם ער האָט זיך נישט אַרויסגעזאָגט געגען אינטערנאַציאָנאַלע סטאַביליזאַציע, האָט ער געשטעלט א פּאַסיווען ווידערשטאַנד יעדעס מאָל ווען מען איז צוגעטרעטען אַדורכצופיהרען דאָס אין לעבען. די פאַראייניגטע שטאַטען, וואָס האָבען זיך אויך אָפּגעזאָגט פון דעם גאָלד־בלאָק — האָבען פערנומען אין דער פראַגע א נייטראַלע שטעלונג.

נישט זעהענדיג קיין אויסוועג פון דער לאַגע, האָט פראַנקרייך בעשלאָסען אַרויסצורוקען די פראַגע אויפ'ן אינטערנאַציאָנאַלען פאָרום אין זשענעווע, בענוצענדיג זיך דערביי מיט דער צווייטער קאָמיסיע פון דער פעלקער־ליגע. און פון פראַנקרייך איז אַרויסגעטרעטען מיט א גרעסערע רעדע, אין וועלכער ער האָט ענטוויקעלט דאָס גאַנצע וואַלוטע פּראָבלעם, דער פראַנצויזישער פינאַנץ־מיניסטער באָנע.

ווידמענדיג דעם ערשטען טייל פון זיין רעדע דער קריטיק פון דער עקאָנאָמישער פּאָליטיק פון דער וועלט פאַר די לעצטע 6 יאָהר, האָט דער פראַנצויזישער מיניסטער אָנגעוויזען, אַז פראַנקרייך מוז מאַכען די מסקנות, וואָס פליסען אַרויס פון זיין קריטיק און אונטערנעהמען אַ איניציאַטיווו אין דער וואַלוטע פּאָליטיק, וואָס זאָל זיין פערבונדען מיט א גרינדליכער רעוויזיע פון דער גאַנצער צאָל־פּאָליטיק. ווי בעוואוסט האָט פראַנקרייך וועלענדיג שיצען איהר האַנדעל און אינדוסטריע פון דעמפּינג פון די לענדער, וועלכע האָבען פערקלענערט דעם ווערט פון זייער וואַלוטע געמוזט שטאַרק העכערן דעם צאָל־טאַריף, וואָס האָט ווידער אַרויסגערופען א שאַרפע קריטיק פון די ענגלישע עקאָנאָמישע קרייזען, וואָס האָבען אין דעם געזעהן א מניעה צו דער סטאַביליזאַציע פון די וואַלוטעס אין אינטערנאַציאָנאַלען מאַסשטאַב. איצט האָט פראַנקרייך דורך איהר פינאַנץ־מיניסטער מיטגעטיילט, אַז זי איז גרייט צו ענדערן איהר צאָל־פּאָליטיק. דערביי שטעלט זי פאָלגענדע בעדינגונגען: קודם־כל זאָלען דאָס נאָכטון די אַנדערע פּראָאינטערעסירטע לענדער, צווייטענס — און אין דעם בעשטעהט די גאַנצע שווערינקייט — פראַנקרייך איז גרייט אָפּצושוואַכען איהר צאָל־פּאָליטיק נאָר לגבי די לענדער, וואָס וועלען זיך פערפליכטען אויפצוהאַלטען זייערע וואַלוטעס אויף דער גאַנצער צייט, וואָס עס וועלען זיין נויטיג די האַנדעלס־אָפּמאַכען אויף דערזעלבער הויך, ווי זיי זענען געשטאַנען בעת דער אָפּמאַך איז געשלאָסען געוואָרען.

די דאָזיגע איניציאַטיווו מצד פראַנקרייך האָט אָנגעטראָפען אויף א גינסטיגען ווידער קלאַנג אין ענגלאַנד, וועלכע האָט אויסגעדריקט דעם וואונש פון א ענגער צוזאַמענאַרבייט מיט פראַנקרייך אויפ'ן דאָזיגען געביט. אין דער לאָנדאָנער „סיטי" איז מען אַפילו סקעפּטיש געשטימט. מען ווייזט אָן, אַז דער פראַנצויזישער מיניסטער האָט אין זיין רעדע נישט אָנגעוויזען קיין קאָנקרעטע מיטלען ווי אַזוי צו סטאַביליזירען די וואַלוטעס אין וועלט־מאַסשטאַב. אָבער נישט קוקענדיג אויף דעם דאָזיגען סקעפּטיציזם האָבען זיך די פיהרער פון גאָלד־בלאָק זיך בעמיהט אין זשענעווע מיט אַלע מעגליכקייטען צו לעזען דאָס פּראָבלעם. אין דער הינזיכט האָט נע־האָט א גרויסע בעדייטונג דאָס געשפּרעך, וואָס עס האָט געפיהרט סער סעמיועל האָאַר מיט'ן בעלגישען פּרעמיער, וועלכער האָט צוזאַמען מיט לאַוואַל'ן אָנגעוויזען דעם ענגלישען מיניסטער אויף דער נויטווענדיגקייט צו לעזען דאָס וואַלוטע־פּראָבלעם. פון זשענעווע מעלדעט מען אויך, אַז דער בעלגישער פּרעמיער האָט געמאַכט א פאָרשלאַג צוזאַמענצורופען אין דער נאָהענטסטער צייט א אינטערנאַציאָנאַלע וואַלוטע קאָנפערענץ קיין בריסעל.

נאָכדעם ווי די דעבאַטען אין דער צווייטער קאָמיסיע זענען פערענדיגט געוואָרען איז אָנגענומען געוואָרען א רעזאָלוציע, וואָס שטעלט פעסט אַז דער נויטווענדיגער ציל פון אַלע מלוכות דאַרף זיין דאָס צוריקקעהרען צו א אַלגעמיינער אינטערנאַציאָנאַלער גאָלד־וואַלוטע.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

געוו. סטאראסטווע רעפערענט, ריין
זיצט אויף דער בעשולדיגונגס=באנק
סענסאציאנעלער פראצעס וועגען לוסטראציעס איז לאדזער בעקערייען
ריין פערמשפט אויף אנדערהאלבען יאהר טורמע

(א) אין צווייטען טאג פון פראצעס געגען דעם געוועזענעם רעפערענט פון דער סטאראסטווע ארטור ריין פאר דינסט-מיסברויכען, האט דאס קרייז-גע־ריכט אויסגעהערט א גאנצע רייה פון עדות.

דער ערשטער איז אויסגעהערט געווארען דער דאקטאר פון דער סטאראסטווע ווילאנד, וועלכער האט אנטיילגענומען אין די לוסטראציעס פון די בעקערייען. דער עדות ערקלערט, אז דער בעשול־דיגטער ריין איז געווען זעהר שטרענג צו די בעקערס.

דער עדות זאלענסקי, סעקרעטאר פון בעקער־ארבייטער פעראיין ערקלערט, אז די בעקערייען זענען געווען פערנאכלעסיגט און א דאנק ריינען זענען זיי געבראכט געווארען אין ארדנונג. ווייטער ערקלערט דער עדות, אז דער סטארשי פון קריסט ליכען צעך גראלינסקי און פון יודישען צעך פאז־נאנסקי זענען געווען בייז אויף ריינען.

דער עדות משה פאזנאנסקי ערקלערט, אז ער האט געהערט פון פיל בעקערס, אז זיי האבען געגע־בען ריינען לאפובקע און ער האט אבער די בעקע־רייען נישט געעפענט. ער ווייס אויך, אז מ'האט געזאמעלט געלד פאר ריינען. פאזנאנסקי ערקלערט, ווייטער, אז ער האט נישט גענומען פון די בע־קערס קיין געלד אויף צו ערלעדיגען זייערע ענינים אין דער סטאראסטווע.

נאך די ערקלערונגען פון דעם דאזיגען עדות שטעלט דער פארזיצער עטליכע פראגען דעם אנ־געקלאגטען שקלאזש, נאר איידער דער אנגעקלאג־טער האט בעוויזען צו ענטפערען אויף זיי, האט זיך אויפגעשטעלט שקלאזשס אדוואקאט מאנטלאק און ערקלערט, אז ער וועט ענטפערען אויף די דא־זיגע פראגען.

דער פארזיצער פון געריכט ווישניעווסקי מאכט אויפמערקזאם, אז אויף די פראגען דארף ענטפערען נישט דער אדוואקאט נאר דער אנגעקלאגטער, אדוו. מאנטלאק וויל אבער ווייטער נישט אפטרעטען און דער פארזיצער בעשטראפט דעם אדוואקאט מאנטלאק מיט 100 זל. שטראף פאר נישט-ענטשפרעכענדע אויפפיהרען זיך פאר'ן געריכט.

דאן גיבען ערקלערונגען א גאנצע רייה עדות, וועלכע האבען אנטיילגענומען אין די קאמיסיעס.

דער עדות משה לאסמאן ערקלערט, אז אין בע־קער-צעך האבען אלע מורא געהאט פאר פאזנאנסקין, ער האט געהערט, אז פאזנאנסקי האט טעראריזירט די בעקערס און געפאדערט פון זיי געלד אויף צו ערלעדיגען פערשידענע ענינים, ער האט געזאגט, אז ער איז די צווייטע האנד פון סטאראסטע.

דער עדות יוליאן שולבע ערקלערט, אז מ'האט ביי איהם פערמאכט די בעקעריי, נישט קוקענדיג וואס ער האט אדורכגעפיהרט דעם פערלאנגטען רע־מאנט האט מען ביי איהם די בעקעריי נישט גע עפענט.

דער שטאטישער סטאראסטע ד"ר ווראנא ער־קלערט אויף א פראגע פון געריכט, אז ריין איז נישט געווען בעקוועם פאר פאזנאנסקין, ווייל ער האט געקענט אלע סודות פון די בעקערייען.

דאן זענען אויסגעהערט געווארען א רייה עדות, וועלכע האבען נישט אריינגעבראכט קיין שום נייעס אין פראצעס.

נאך די רעדעס פון פראקוראר, וועלכער פער־לאנגט א שווערע שטראף פאר די אנגעקלאגטע און די פערטיידיגער צימערמאן, בזשעזשינסקי און מאנטלאק איז דאס געריכט אוועק אויף א בעראטונג נאך וועלכער ס'איז ארויסגעטראגען געווארען פאל־גענדער אורטייל:

ארטור ריין איז אנערקענט געווארען פאר שול־דיג אין 3 פאלען. פאר דעם ערשטען פערברעך איז ער בעשטראפט געווארען אויף א יאהר טורמע, פאר'ן צווייטען פערברעך אויף א יאהר טורמע, און פאר'ן דריטען פערברעך אויף 6 חדשים. צוזא־מען האט איהם דאס געריכט אנערקענט די שטראף אויף אנדערהאלבען יאהר טורמע און פערלירען די רעכט אויף 5 יאהר. בנימין שקלאזש איז פריי גע־שפראכען געווארען.

ריין בלייבט אויף דער פריי ביז דער אפע־לאציע און וועט זיין אונטער פאליציי-אויפזיכט.

ווייטערדיגע לוסטראציע פון דער בוי-אינספעקציע
3 בעדראהטע הייזער מוזען תיכף רעמאנטירט ווערען

(א) די איינוואוינער פון הויז אויף פאלודניא־ווא 86, וואס געהער צו באשא טעפער און גניא צימערמאן, האבען מיטגעטיילט דעם 5 קאמיסאר־יאט, אז אין הויז זענען ענטשטאנען שפאלטען דורך דער גאנצער מויער. דער קאמיסאריאט האט מיט־געטיילט דער בוי-אינספעקציע און נעכטען איז פאר־געקומען א נגנויע לוסטראציע. די קאמיסיע האט ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג, אז די הויזבעזיצער זאלען אין פערלויף פון 14 טעג אדורכפיהרען א נעהעריגען רעמאנט און אין דער ערשטער רייה זא־לען זיי פערשטאפען און רעפערירען די מויערען.

פיל ערגער שטעלט זיך פאר די לאגע אין הויז אויף שענקעוויטשא, וואו די לאקאטארען האבען אויך מיטגעטיילט דער בוי-מאכט וועגען שפאלטען אין די מויערן.

די קאמיסיע איז געווען אויפ'ן ארט די פער־גאנגענע וואך און האט ארויסגעגעבען א פעראָרד־נונג, אז צוליב דער ערנסטקייט פון דער לאגע זאל אין פערלויף פון 10 טעג אדורכגעפיהרט ווערען דאס פערשטארקען די מויערען און א געהעריגען רע־מאנט.

אין דריטען פאל האט די בוי-קאמיסיע אדורכ־געפיהרט א לוסטראציע פון וואוין-הויז אויף בראַ־טערסקא 10, וועלכעס געהער צו וולאדיסלאוו טרא־סאלסקי.

אין דערמאנטען הויז האט מען פעסטגעשטעלט א שטראפבארע פערנאכלעסיגונג פון רעמאנט, אזוי אז די בעלקעס פוילען און קענען זיך יעדען מא־מענט איינברעכען וואס וואלט געבראכט צום אראפ־פאלען פון דריטען שטאק. ס'איז ארויסגעגעבען גע־ווארען א פעראָרדנונג, אז אין פערלויף פון 14 טעג זאל אדורכגעפיהרט ווערען א פולשטענדיגער רע־מאנט. מ'דארף בעמערקען, אז אין די אלע פאלען זענען די הויז-בעזיצער געווארענט געווארען, אז אין פאל ווען דער רעמאנט וועט נישט אדורכגע־פיהרט ווערען אין בעשטימטען טערמין וועלען אונ־טערגענומען ווערען עקזעקוציע-שריט. דער רעמאנט וועט אדורכגעפיהרט ווערען דורך די ארבייטער פון דער בוי-אפטיילונג אויפ'ן חשבון פון הויז-בעזי־צער און זיי וועלען צוגעצויגען ווערען צו גערעכט־ליכער פעראנטווארטליכקייט.

די זגערזשער סעזאן-ארבייטער האבען אקופירט די בעטאן-פאבריק
אינטערווענץ אין דער וואיעוואודזשטווע און ביים ארבייטס-מיניסטעריום

(א) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט האט זיך די פערגאנגענע וואך געענדיגט דער טערמין פון דער קינדיגונג פאר אלע סעזאן-ארבייטער, וועלכע זע־נען בעשעפטיגט ביי די שטאטישע ארבייטען אין זגערזש פון ארבייטס-פאנד קרעדיטען.

אזוי ארום וועלען בלייבען אהן ארבייט 350 ארבייטער. צוליב דעם וואס די ארבייטער זענען פערבליבען אין א שרעקליכער נויט האבען זיי ער־קלערט אנ'אקופאציע-שטרייק. 150 ארבייטער פער־נעמען שוין זייט 3 טעג דעם שטח פון דער בעטאן־פאבריק בייטאג און ביינאכט. זיי ליגען אויף די הוילע ברעטער.

דער זגערזשער מאגיסטראט האט ערקלערט, אז ער קען נישט געבען קיין נייע ארבייט כל זמן ער וועט נישט בעקומען קיין קרעדיטען פון ארבייטס־פאנד.

די פראפעסיאנעלע פעראיינען האבען אין דער פראגע אינטערווענירט אין דער וואיעוואודזטווע און א ספעציעלע דעלעגאציע איז ארויסגעפאהרען קיין ווארשא אין ארבייטס-מיניסטעריום, כדי אויס־צופועל'ן נייע קרעדיטען פון ארבייטס-פאנד.

א נרנים-שווינדלער פאר'ן געריכט
ער האט בעקומען א פסק פון 2 מיט א האלב יאהר טורמע

(א) אין שטאטישען געריכט איז פארגעקומען דער פראצעס פון דעם נרנים-שווינדלער, דעם 38־יעהריגען יחזקאל מילגראם, אהן בעשטימטען וואוין ארט.

אין יאהר 1930 האט מילגראם אויסגענארט פון פייגה בליבוים אין לאמזשא 500 זל. אין טאג פון דער התונה איז ער פערשוואונדען געווארען. אין יאהר 1931 האט ער אין ווארשא אויף דעמזעלבען אופן אויסגענארט פון שרה מילמאן 3000 זל. און עטליכע טעג פאר דער חתונה אנטלאפען קיין קא־ליש.

אין קאליש האט ער ווידער פון זינא לעוווקא־וויטש אין יאהר 1934 אויסגענארט 3.600 זלאטעס און ארויסגעפאהרען קיין לאדז וואו ער האט זיך ווידער בעקענט מיט מאשא קיעלעצקא פון ריי־טער-גאס 8. ער האט צוגעזאגט מיט איהר חתונה צו האבען און אויסגענארט 1000 זלאטעס. פאר דער חתונה איז ער ווידער אנטלאפען. קיעלעצקא האט וועגען דעם געמאלדען דער פאליציי. 6 חדשים האט מילגראם זיך אויסבעהאלטען ביז די פאליציי האט איהם ארעסטירט.

דאס שטאטישע געריכט האט איהם נעכטען פערמשפט אויף 2 מיט א האלב יאהר טורמע.

געפלאצט ביי אנ'ארבייטער דער רוקען=ביין
אונטער א שווערער לאסט

(א) נעכטען איז ביי דער קאנאליזאציע - אר־בייטען אויף עק פושעיאזד און דאווברטשיקוב געשעהן א שרעקליכער פאל ביי דער ארבייט. אלס קרבן איז געפאלען דער ארבייטער אלעקסאנדער יענדזשעיטשאק פון קאנטנא 35.

יענדזשעיטשאק האט אויפגעהויבען א צו-שווע־רע בעלקע, האט זיך איינגעבויגען אונטער איהר לאסט און אומגעפאלען. אנדערע ארבייטער האבען ארויסגערופען די פאגטאוויע און דער דאק־טאר האט פעסטגעשטעלט, אז ביי דעם ארביי־טער איז געפלאצט דער רוקען-ביין, צוליב וואס ס'איז געקומען אנ'.אינערליכער בלוט-אויסגוס, אין א קאפנונגסלאזען צושטאנד איז יענדזשעיטשאק אפגעפיהרט געווארען אין קרייז-שפיטאל.

* * *

א צווייטער פאל ביי דער ארבייט איז געשעהן אין פיליפס בעקעריי אויף נאווא-זאזשעווסקא 32. דארט איז בעשעפטיגט דער געזעלען קאזשימיעזש קארוואצקי פון וואולטשאנסקא 13. צוליב אונפאר־זיכטיגקייט האט זיך ביי איהם אריינגעדרעהט די האנד אין א מאשין. דער שווער-פערוואונדעטער איז אפגעפיהרט געווארען אין קרייז-שפיטאל.

Dr. A. Kryński
צוריקגעקעהרט

Dr. med. H. LUBICZ
פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.
צעגעליאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
צוריקגעקעהרט
עמפפאנגס-שעה'ן 8–10, 12–2 און 5–8 אווענד׳
זונטאג פון 9–11 ביינאכ און יום-טוב פון 9–1

אקטאבער

זון-אויפגאנג	5.39
זון-אונטערגאנג	3.10

דאנערשטאג
3
ו'
תשרי תרצה

פאבאר-רשימה פון יאהרגאנג 1915

(א) מארגען, פרייטאג, דעם 4-טען דארפען זיך שטעלען צו דער פאבאר-רשימה אין מיליטער-ביורא אויף פיעטריקאווער 165 די מענער פון יאהרגאנג 1915, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 1. קאמיסאריאט מיט די פאמיליעס, וואס הויבען זיך אן מיט די אותיות:

N O P R

און פון 7. קאמיסאריאט – מיט די אותיות:

I J K

מ'דארף מיט זיך מיטברענגען א פערזענלי־כען דאקומענט און א רעגיסטראציע=שיין.

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

(א) מאנטאג, דעם 14. ד. ח. וועט אין לאקאל אויף פעטריקאווער 165 אמטירען א צוגאב-פאבאר־קאמיסיע פאר פ. ק. או. לאדז-שטאט 1.

עס דארפען זיך מעלדען די יונגעלייט פונ'ם יאהרגאנג 1914 און עלטער, וועלכע האבען זיך לעת עתה נישט צוגעשטעלט צו א מיליטער-איבער־זיכט, האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט, וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 פאליציי-קאמיסאריאטען און האבען בעקומען נא־מענטליכע אויפפאדערונגען פון דער לאדזער שטא־טישער סטאראסטווע.

אפטייקען.
היינטיגע נאכט - דיזשורען

היינט ביינאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטיי־קען:

קאפראווסקי (נאוואמיעיסקא 15), טראווקאווסקי (בזשעזשינסקא 56), ראזענבלום (שרודמיעיסקא 21), בארטאשעווסקי (פעטריקאווער 95), סקוואר־טשינסקי (קאנטנא 54), ל. טשינסקי (ראקיטישי־נער 53).

די הויז-בעזיצער-פעראיינען קינדיגען דעם קאלעקטיווען-אפמאך מיט די הויז-וועכטער

(א) דער הויז-בעזיצער פעראיין פון די פאר־שטעט האט מיטגעטיילט דעם ארבייטס-אינספעק־טאר, אז דער פעראיין קינדיגט דעם קאלעקטיווען אפמאך מיט די הויז-וועכטער. דער קינדיגונגס-טער־מין ענדיגט זיך דעם 31 דעצעמבער. אויך אנדערע הויז-בעזיצער פעראיינען וועלען קינדיגען דעם קא־לעקטיווען אפמאך מיט די הויז-וועכטער און זיי וועלען פערקלענערן די לוינען מיט 40 פראצענט.

די הויז-וועכטער האבען ערקלערט, אז זיי ווע־לען נישט איינגעהן אויף קיין שום לוין-רעדוקציעס אפילו ס'זאל קומען צום שארפסטען קאנפליקט.

טויט-פאל ביי דער ארבייט

(א) ביים בויען די קאנאליזאציע אויף די סטא־קעס איז נעכטען פארגעקומען א פאל, וועלכער האט זיך זעהר טראגיש פערענדיגט. דער בעשעפטיגטער ארבייטער יוזעף לובראנסקי פון מאטעיקי 22 איז צוזאמענגעקוועטשט געווארען דורך 2 וואגאנעס פון דער קאנאליזאציע.

אויפ'ן וועג אין שפיטאל איז לובראנסקי גע־שטארבען.

פון הונגער

(א) אויף עק זאווישא און באלוטער מארק איז נעפאלען פון הונגער די 55-יעהריגע יוסטינא מיל־טשארעק. די פאגאטאוויע האט דער פערהילשטער ערטיילט הילף און זי אפגעפיקרט אין שטאטישען רעזערוו-שפיטאל.

Dr. med. J. IMICH
ספעציאליסט פאר האלז-, נאז- און אויערען-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
MONIUSZKI 1, tel. 209-97

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 101-93
ספעציאליסט
פאר מענער-שוואכע-בעהאנדלונג
ספעציעלע בעראטונגען און פסיכא-אנאליזען
נעמט אן פון 8–11 און פון 5–8 אווענד

היינט וועט נאמינירט ווערען א צווייטער וויצע־פּרעזידענט פאר לאדז

דער ביז איצטיגער צייטווייליגער וויצע־פּרעזידענט ה׳ קאזלאווסקי געהט צוריק אויף זיין אמט אין דער וואיעוואודזטווע

ווי בעקאנט האָט, באַלד נאָך דער נאמינאציע פון ה׳ אינזש. גלאזעק אַלס לאָדזער פּרעזידענט, די וואיעוואודזטווע צוגעטיילט אַלס געהילף פאַר׳ן נייעם פּרעזידענט דעם אינספּעקטאָר פון דער זעלבסטפּערוואַלטונגס־אָפּטיילונג ביי דער וואיעוואודזטווע ה׳ קאָזלאָווסקי.

ה׳ קאזלאווסקי האָט נישט בעקומען די נאמינאציע אַלס וויצע־פּרעזידענט פון אינערן־מיניסטעריום, נאָר האָט צייטווייליג פאַרנומען זיין אַמט אין דער לאָדזער שטאט־פּערוואַלטונג.

איצט ווען ס׳איז שוין בעשטימט געוואָרען דער בייראט פאר דער לאָדזער שטאט־פּערוואַלטונג און אויך אַ וויצע־פּרעזידענט אין דער פּערזאָן פון ה׳ גאדלעווסקי איז אויך אַקטועל געוואָרען די פּראגע פון צווייטען וויצע־פּרעזידענט, כּדי ה׳ קאָזלאָווסקי זאָל קאָנען צוריקגעהען אויף זיין אַמט אין דער וואיעוואודזטווע.

דער צווייטער וויצע־פּרעזידענט פאַר לאָדז, א חוץ דעם ה׳ קאָזלאָווסקי וועט ווי מיר דערוויסען זיך בעשטימט ווערען דער געוו. דעפּוטאט פאנטשעק.

דאָס אינערן־מיניסטעריום וועט דעריבער אין פערלויף פון היינטיגען טאג בעשטימען אלס דעם צווייטען וויצע־פּרעזידענט פאר לאָדז דעם ה׳ אנטאני פאנטשעק.

פייערליכע ערעפענונג פון קאבינעט פאר קינסטליכער אדמע

נעכטען איז פאָרגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון קאבינעט פאַר קינסטליכער אדמע ביי דער בעראטונגס־שטעלע פאַר שווינדזיכטיגע אויף דוואָרסקא 10.

אין דער פייערליכקייט האָבען אַנטיילגענומען דער לאָדזער שטאט־פּרעזידענט אינזש. גלאזעק, וויצע־פּרעזידענט קאָזלאָווסקי, פאָרשטעהער פון דער וואיעוואודזטווע לאדינסקי, פאָרשטעהער פון דער שטאָטישער סאַניטאַרער מאַכט, דאָקטוירים וועלט און געזעלשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס.

די פייערליכקייט האָט געעפענט דער לייטער פון דער געזונדהייטס־אָפּטיילונג סט. קעמפּנער, וועלכער האָט געהאַלטען א קורצע רעדע וועגען דער נויטווענדיגקייט פון קאַבינעט פאַר קינסטליכער אדמע פאַר די שווינדזוכט־קראנקע ביי אונז אין שטאט.

דאַן האָט גערעדט דער פּרעזידענט אינזש. גלאזעק, וועלכער האָט אויסגעדריקט זיין צופרידענקייט צוליב׳ן שאַפען פון דער דאָזיגער נוצליכער אינסטיטוציע, וואָס וועט שפּילען א גרויסע ראָל אין קאמף מיט שווינדזוכט אין אַזאַ אַרבייטער־צענטער ווי ס׳איז לאָדז.

צום סוף האָט ד״ר ייטעראווסקי דער לייטער פון דער סעקציע צו קעמפען מיט שווינדזוכט געהאַלטען א קורצען רעפעראט וועגען דער בעדייטונג פון קינסטליכער אדמע.

ענדערונג אויפן לאדזער מארק פון באנוועל אפּפאל

(אג) אויפ׳ן לאָדזער מארק פון באַנוועל אָפּפאַל איז אין משך פון די לעצטע צוויי וואָכען פאָרגעקומען כאַראַקטעריסטישע ענדערונגען, וואָס קענען האָבען וויכטיגע פאָלגען פאַר׳ן גאַנצען רויה־שטאָף מארק אין לאָדז. קודם כל איז פאָרגעקומען א ענדערונג אין דער בעציהונג פון אָנבאָט צו דער נאָכפראגע. ווי בעוואוסט, האָט זיך פאר דריי וואָכען אויפ׳ן לאָדזער מארק פון באַנוועל אָפּפאַל געשאַפען אַזאַ לאגע, אַז די נאָכפראגע אויף באַנוועל איז געווען אויסערגעוועהנליך גרויס. דער אָנבאָט דאַגעגען זעהר א קליינער. איצט האָט זיך דער אָנבאָט סטאַביליזירט אויף דער ביז־איצטיגער הויך דאַגעגען די נאָכפראגע האָט זיך פערקלענערט. לויט דער מיינונג פון די פעראינטערעסירטע קרייזען האָט זיך די נאָכפראגע אין די לעצטע צוויי וואָכען פערקלענערט אויף 30 פּראָצענט. אויב מען נעמט אין אכט, אַז מיר געפינען זיך איצט אין סאַמע ברען פון סעזאָן, דאַרף דאָס בעטראַכט ווערען אַלס א אוננאָרמאַלע ערשיינונג. דער גרויסער אָנבאָט אויף באַנוועל אָפּפאַל איז פערשטענדליך, ווייל אויב אויפן אריינפיהר פון עגיפּטישען און אמעריקאַנישען באַנוועל, זענען פאָרגעקומען בעגרעניצונגען, זענען אָבער אויפ׳ן אריינפיהר פון באַנוועל אָפּפאַל בכלל נישט פאַרהאַן קיין בעגרעניצונגען. א חוץ דעם זענען אָנגעקומען ידיעות פון ענגלישען מארק, אַז דאָרט האָט זיך פערגרעסערט דער אָנבאָט, וואָס וועט גורם זיין א פערגרעסערונג פון אָנבאָט אין לאָדז.

Doktór
Z. Henrykowski
ספּעציאַל־אַרצט פאר ווענערישע הויט־קראנקהייטען און מענער־שוואכע
9 טראַוגוטאַ 9
טעל. 262-98
נעמט אָן פון 8—11 און פון 6—9 אָוונט.
זונטאָג פון 9 פריה ביז 12.30 בייטאָג.
פאר פרויען א ספּעציעלער וואַרטע־זאַל.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פּרייזן

באַט אַ פּאַרפּאַל ביי דער אַרבייט

דאַרף מען קלינגען צו דער פּאַנאַטאָוויע אויפן נומער 102.40

(א) די פּאַנאַטאָוויע פון רויטען קרייץ צו פּאַרפּאַלען ביי דער אַרבייט, וועלכע האָט זיך ביז איצט געפונען אויף פּעטריקאָווער 234 האָט זיך נעכטען איבערגעטראָגען אין אַ נייעם לאָקאַל אויף פּעטריקאָווער 203. ס׳איז אויך געענדערט געוואָרען דער נומער טעלעפאָן, אַנשטאָט דעם ביז־איצטיגען טעלעפאָן 102,04 האָט די פּאַנאַטאָוויע פאַר פּאַרפּאַלען ביי דער אַרבייט איצט דעם טעלעפאָן־נומער 102-40

אין נייעם לאָקאַל פון דער פּאַנאַטאָוויע פאַר פּאַרפּאַלען ביי דער אַרבייט איז איינגעאָרדענט געוואָרען אַנ׳אַמבולאַטאָריום, אַזוי אַז די קלענערע אָפּעראַציעס וועלען אדורכגעפיהרט ווערען אויפ׳ן אָרט.

„זלאטא ראנטשקא" אין טורמע

זי האט געוואָלט „פּערדינען" א בייטעל מיט 300 זלאָטים

(א) די פּאָליציי האָט פערהאַלטען אויפ׳ן וואָדני רינעק א גובטע פּראַניא בינער, וועלכע איז בעקאַנט נישט נאָר אין לאָדז, נאָר אויך אין גאַנץ פּוילען און אַפילו אין אויסלאַנד אונטער׳ן נאָמען „זלאָטאַ ראָנטשקאַ" (גאָלדען הענדטעל).

אויפ׳ן וואָדני רינעק האָט מען זי פערהאַלטען אין מאָמענט ווען זי האָט געוואָלט ארויסציהען א בייטאַל מיט 300 זל. ביי דער לעהרערין זאָפיאַ ניעמיסקאַ.

„זלאָטאַ ראָנטשקאַ" איז אריינגעזעצט געוואָרען אין טורמע.

פון פּאלעסטינא־אמט

פר. לעווין לאה און גולדבערג לייב שלום דאַרפען זיך באַלד מעלדען אין ארץ־ישראל־אַמט (שרוד מייסקאַ 29) פון 10 ביז 1 פאַרמ. אין אַנגעלעגענהייט פון זייער עליה קיין ארץ־ישראל.

קלאנג־קינא־טעאטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26.
פון היינט ביז׳ן 8־טען ד. ח.
גרויסער פילם פון פּוילישער פּראָדוקציע א. נ.
Przeor Kordecki
אין דער הויפּט־ראָל
K. ADWENTOWICZ
אָנהויב פון די סעאַנסען 5.30 נאָכמ.
שבת און זונטאָג 12 א זייגער בייטאָג.

שטרייק ביי הרושע און ענדער

(א) אין דער פאבריק פון קרושע און ענדער אין פּאַביאַניץ איז פּראָקלאַמירט א דעמאָנסטראַטיווער שטרייק.

דער שטרייק האָט געדויערט אַנדערהאַלבען שעה אין דער ערשטער שיכט און דאַן ווען די צווייטע שיכט איז געקומען צו דער אַרבייט, האָט דער דעמאָנסטראַטיווער שטרייק געדויערט ווייטערדיגע אַנדערהאַלבען שעה.

דער דעמאָנסטראַטיווער שטרייק איז פּראָקלאַמירט געוואָרען צוליב דעם וואָס די פירמע האָט אָפּגעוואָרפען די פאָדערונג פון אָנערקענען די אויסגעוועהלטע פאַבריקס־דעלעגאַטען. די אַרבייטער האַלטען, אַז די דעלעגאַטען ווערען נישט אָנערקענט צוליב דעם, וואָס זיי האָבען עדות געזאָגט לטובת שישאַקן אין פּראָצעס פאַר ערמאָרדען דעם דירעקטאָר קאָנענבערג. דערווייל איז דער שטרייק אָפּגערופען געוואָרען, די אַרבייטער האָבען אָבער ערקלערט, אַז אויב די דעלעגאַטען וועלען נישט אָנערקענט ווערען וועט פּראָקלאַמירט ווערען א פּערמאַנענטער שטרייק.

נישט איינגעטעפטע גנבה

(א) פּאַוועל שניצעל איז געקומען פון וואַרשאָ, אויף עק פּיעטרקאָווער און ציגעל־גאַס האָט ער זיך אָוועקגעשטעלט וואַרטען אויף אַ טראַמוואַי און נעבען זיך אַוועקגעשטעלט זיין וואַליזקע מיט זאַכען, ווען דער טראַמוואַי איז אָנגעקומען האָט שניצער בעמערקט, אַז די וואַליזקע איז אויף אַ געהיימנישפולען אופן פערשוואונדען געוואָרען. באַלד האָט ער בעמערקט ווי אַ פערשוין אַנטלויפט מיט אַ וואַליזע אין האַנד. ער האָט געמאַכט א טומעל און דער גנב מרדכי שפּולמאַן איז פערהאַלטען געוואָרען און מ׳האָט איהם אָפּגעפיהרט אין טורמע.

איבערגעפאהרען דורך א וואגען

(א) אויף זשגאָווסקאַ 5 איז איבערגעפאָהרען געוואָרען דורך אַ וואָגען די 5־יעהריגע אַננאַ וואַישיק פון דאָמבראָווסקאַ 43, דאָס קינד האָט צובראָכען אַ פוס און איז פערוואונדעט געוואָרען אויפ׳ן גאַנצען קערפּער, די פערוואונדעטע איז אָפּגעפיהרט געוואָרען אין אננא־מאַריא־שפּיטאַל דער פוהרמאַן איז צוגעצויגען געוואָרען צו פאַראַנטוואָרטליכקייט.

ר. איזראַעל — די משומדים

סענסאַצ. שפּאַנענדער ראמאַן פון היינטיגען יודישען לעבען

131)

און ווירקליך האָט נחום געטון אַלץ וואָס איז נאָר פאַר איהם מעגליך געווען אז ער זאָל וואָס שנעלער ערלעדיגען אַלץ וואָס ער האָט נויטיג געהאט כדי צו ערפילען דעם אויפטראַג פון זיין טאָכטער. דאָס האָט געקאָסט פיל מי און אַרבייט ביז איהם האָט זיך איינגעגעבען אַלץ צו האָבען ביי זיך אין דער האַנד ערשט דעמאָלט ווען ער האָט דאָס געהאט ביי זיך אין קעשענע איז נחום געקומען צו זיין ווייב און איהר געזאָגט :

— שרה, זעץ זיך אַוועק און שרייב אַן א בריף צו דיין טאָכטער. שרייב איהר אז אַלע דאָקומענטען זענען פערטיג און אויב זי וויל קען זי קומען צו פאָהרען.

שרה האָט זיך אַזש צעוויינט.

— וואָס הייסט זי קען קומען צו פאָהרען, זי מוז קומען.

—דו ווערסט זי דאָך נישט צווינגען דערצו.

— זי האָט דאָך אַליין געשריבען וועגען דעם, אַז זי וויל קומען, אַז זי שטרעבט דערצו וואָס ווילסטו ווידער אָנמאַכען ביז בלוט.

— ביזט א יודענע געווען און וועסט א יודענע בלייבען, דאָס אָבער קען איך דיר זאָגען, טו ווי מ׳הייסט דיך און פרעג נישט קיין קשיות.

שרה האָט שוין מעהר נישט געענטפערט, זי האָט געוואוסט אז זי וועט שוין ביי איהר איינגע׳עקשנטען מאַן גאָרנישט אויפטוען, דעריבער האָט זי זיך אוועקגעזעצט און געשריבען דאָס וואָס נחום האָט איהר דיקטירט. און פון דעם מאָמענט אָן האָט זיך אָנגעהויבען א נייע וואַרטעניש אויף אַנ׳ענטפער אַזוי ווי דאָס איז געווען אַמאָל, נחום האָט אָפּגעוואַרט פאָרן טויער כדי ער זאָל פריהער בעקומען דעם ענטפער און פון דער אַנדער זייט זאָל שרה נישט מיינען ער בענקט אַזוי שטאַרק נאָך זיין טאָכטער, שרה האָט יעדען אינדערפריה געוואַרט, שטעהענדיג ביים פענסטער, יעדער טאָג האָט זיך געצויגען ווי א יאָהר און יעדער אוועקגעגאַנגענער טאָג האָט ביי נחומען און שרהן אָפּגענומען א שטיק האָפנונג, אַז ס׳וועט בכלל קומען אַנ׳ענטפער פון יהודיתן. דאָס זענען געווען פאַר די אַלטע לייט שרעקליכע טעג, הגם זיי האָבען וועגען דעם ענין בכלל צווישען זיך נישט גערעדט.

אָבער ענדליך האָט נחום, שטייענדיג אין טויער אָפּגענומען א בריף פון דעם בריף טרעגער. מיט ציטערדיגע הענט האָט נחום דעם בריף געעפענט ער האָט זיך ארומגעקוקט אין אַלע זייטען, צי ס׳געהט נישט אַמאָל אימיצער און בעמערקט, אַז ער איז אויפגערעגט און דענערווירט. שנעל האָט ער אדורכגעלייענט דעם יודישען בריף, אין וועלכען ס׳איז געזאָגט געוואָרען, אַז זי האָט בעקומען אַלע דאָקומענטען און זי טיילט מיט אַז זי וועט קומען קיין פּוילען זי קען נאָר נישט וויסען ווען, אָבער ס׳וועט שוין לאַנג נישט דויערען. זי האָט נאָכאַמאָל געבעטען אַז איהרע עלטערען זאָלען איהר מוחל זיין פאַר אַלע צרות וואָס זי האָט זיי פערשאַפען.

נחום איז ארויפגעלאָפען איבער די טרעפּ צו זיין ווייב.

— דאָ האָסטו א בריף פון דיין ליבע טאָכטער.

שרה האָט געלייענט און טרעהרען האָבען זיך איהר געגאָסען פון איהרע אויסגעוויינטע אויגען.

— זעהסט, כ׳האָב דיר געזאָגט אַז זי וועט קומען ס׳האָט אַנדערש נישט געקענט זיין, זי איז אונזער טאָכטער.

זי איז נישט פערדאָרבען, זי האָט אין זיך א האַרץ פאַר איהרע עלטערען און פאַר איהר יודישקייט.

— נו נו ווייטער צוגיסט זי זיך נאָך מעהר, יונג ווי א פויגעלע, איך וועל איהר צוגרייטען א מעדאַל פאַר אַלץ וואָס זי האָט געטון. דער זכות וועט איהר בייִשטעהן.

שרה האָט נישט געוואָלט פערציהען דאָס געשפּרעך מיט נחומען זי האָט געוואוסט אז זי וועט קיין כבוד ביי איהם נישט דערלאַנגען.

— ביזט אַנ׳עקשן פון אַלטע צייטען, איך ווייס אז איך וועל ביי דיר קיינמאָל נישט גערעכט זיין, זי וויל גאָרנישט מעהר רעדען וועגען דעם. יהודית וועט אם ירצה השם קומען און דעמאָלט וועסטו זיך אַליין איבערצייגען ווער ס׳איז גערעכט.

— איך זעה זי נאָך נישט דאָ. דערווייל איז אַלץ נאָר גערעדט.

— איך קען דיך גוט נחום, איך האָב חתונה געהאט מיט דיר נישט נעכטען און נישט עהערנעכטען.

אידאַ אין לאָנדאָן איז דערווייל געווען איבערגליקליך ווען זי האָט בעקומען אַלע דאָקומענטען פון איהרע עלטערען, האָט זי פערשטאַנען אַז זיי האָבען איהר מוחל געווען אַז זיי שטרעבען, אז זי זאָל וואָס גיכער אהיימקומען. זי האָט אויך אַנדערש נישט גערעכענט. געוויס האָט זי געוואָלט שוין וואָס שנעלער צוריקפאָהרען, כדי אראָפּצוואַרפען פון זיך דעם גרעסטען לאַסט וועלכער איז געלעגען אויף איהר נשמה און אויף איהר געוויסען, דאָ אין לאָנדאָן האָט זי מעהר שוין גאָרנישט געהאַלטען. מיט סאַפאָן האָט זי שוין געהאַט אָפּגערעדט אַז זי פאָהרט צוריק אהיים כדי צוריק צו ווערען א יוד, סאַבאַ האָט דאָס אויסגעצייכענט פערשטאַנען, פערקעהרט סאַבאַ האָט געשריבען אידאַן אַז זי זאָל דאָס וואָס שנעלער אדורכפיהרען, כדי זי אַליין זאָל אויך קענען קומען דערצו. פאַר איהר איז דאָס אָבער דערווייל געווען אונמעגליך ווייל ערשטענס האָט זי זיך נישט געקענט ווענדען צו איהרע קרובים און צווייטענס איז ביי איהר דער ענין פיל מעהר געווען קאָמפּליצירט. סאַבאַ מיט אידאַן האָבען זיך אָבער אָפּגערעדט און צוגעשוואוירען אַז זיי זאָלען זיך ווידער צונויפטרעפען, און פון דעמאָלט אָן זיך שוין קיין מאָל נישט פונאַנדערגיין.

אידאַ האָט געמאַכט אַלע פאָרבערייטונגען צו פאָהרען קיין פּוילען, וועגען געלד האָט זיך אַבסאָלוט מעהר נישט געהאַנדעלט, ווייל קודם כל האָט סאַבאַ אין לאָנדאָן גענוג פערדינט, אַז זי זאָל קענען אָפּשפּאָרען אויף א בעקוועמער און זאָרגלאָזער רייזע קיין פּוילען און צווייטענס איז דאָך מיט אידאַן מיטגעפאָהרען קיין פּוילען די לידי לענדסבורי. וועלכע האָט געשטעלט צו דיספּאָזיציע יעדע סומע.

אידאַ האָט אמת נישט געוואָלט געניסען פון דער לידיס געלד, אָבער א געוויסע אַסעקוראַציע איז עס געווען, דער טערמין פון דער אָפּרייזע איז געווען אָפּהענגיג פון דער לידי, וועלכע איז נאָך נישט אינגאַנצען פערטיג געווען.

קיין שטערונגען מצד דעם לאָרד לענדסבורי האָט מערי נישט געהאַט, ס׳איז אָבער געווען דאָס ערשטע מאָל וואָס דאָס נאַאיווע מיידעל איז ארויסגעפאָהרען אויף א ווייטערע רייזע נאָך מעהר ביי אַזעלכע אומשטענדען. דער לאָרד האָט געפּרובט אָפּצוציהען דעם טערמין. ער האָט זיך גערעכענט מיט דער מעגליכקייט אז זיין טאָכטער וועט סוף כל סוף חרטה האָבען אויף דער רייזע, הגם ער אַליין האָט זי דערפון נישט אָפּגערעדט. די לידי איז אָבער געוואָרען אומגעדולדיג און סוף כל סוף האָט זי זיך געווענדעט צו איהר פאָטער:

— פאָטער, איך מוז שוין אויף זיכער בעשטימען דעם טערמין פון דער רייזע, און קען נישט מעהר פערשלעפּען, ווייל אידאַ וועט אוועקפאָהרען אָהן מיר און דו פערשטעהסט דאָך אז פאַר מיר וועט זיין פיל גלייכער אויב איך וועל פאָהרען מיט איהר צוזאַמען.

דער אַלטער ענגלענדער האָט גלייכגילטיג געקוקט אויף זיין ליולקע און צום סוף האָט ער געזאָגט :

— אפשר וואָלסטו בכלל אָפּגעלייגט דיין רייזע. איך פערשטעה דיינע גוטע כוונות אָבער דו ביזט דאָך נאָך צו יונג דערצו. דו האָסט נאָך נישט גענוג געזעלשאַפטליכער רוטין, אַז דו זאָלסט אונטערנעמען אַזאַ לאַסט, אַז דו זאָלסט זיך נעהמען אַזאַ אויפגאַבע ווי דו שטעלסט דיר דאָס פאָר.

— פאָטער מיך וועט שוין גאָרנישט אָפּהאַלטען פון מיין בעשלוס, איך רעכען אַז דו וועסט נישט וועלען ווירקען אויף מיר מיט מיטלען וועלכע זאָלען מיך צווינגען זיך אָפּצוזאָגען אָדער אָפּצולייגען מיין בעשלוס, דעריבער וואָלט איך דיך געבעטען אַז דו זאָלסט מיר ערלויבען צו פאָהרען. רעד מיך נישט אָפּ דערפון.

— ווי דו ווילסט, איך האָב נישט בדעה דיך אָפּצורעדען דערפון. כ׳האָב נאָר געוואָלט אַז דו זאָלסט אָננעהמען דיין בעשלוס מיט דער פולער בעוואוסטזיניגקייט

(פאָרטזעצונג קומט).

יודיש טעאטער
אין פילהארמאניע
20 נארוטאוויטשא 20

א בשורה טובה פאר די לאדזער טעאטער-בעזוכער.
נאר 3 גאסטשפילען
פון די בעליבטע אַרטיסטען מיט זייער ערשט-קלאס. אנסאמבל אין זייער סענסאציאנעלען שלאגער

פרייטאג, שבת נאכמ. און מאנטאג ביינאכט
ר. שושנה און מאריס לאמפע
אורקעס נאבאלניק׳ס „דין-תורה"

אויף קבר אבות אין לאדז און אין וויעז

מאנטאג י״ח אלול בין איך געווען אין לאדז ביים קבר פון אבי ז״ל מתפלל זיין און צומאָרגענס דינסטאג אין וויען ביים קבר פון אמי ע״ה. דער קאנטראסט פון די ביידע בית-החיים׳ס זענען אזוי גרויס, אז מ׳קען נישט דורכגעהען גלייכגילטיג נישט צו בעמערקען די איינדרוקען, וואס די ביידע בית-הקברות׳ן מאכען.

כ׳מוז מודה זיין, אז א דאנק דעם אויפזעהער הערן ב. איז היינט דא מעהר אָרדנונג ווי אנומעלט, דערנאך בין איך דא געקראָכען אין דער בלאָטע און אהיימגעהענדיג זענען מיך בעפאלען א מחנה שנאָרעס און פון מיר פראָסט די מלבושים געריסען.

און דאָרט, אין וויען, שוין דער ערשטער אריינקום אין טויער בעפאלט א דרך-ארץ. די בוימער געפלענט און געפוצט, די הויפט-אלעע אספאלטירט, די זייטען-גאסען געוואלצט, אזוי אז אפילו ביים גרעסטען רעגען איז טרוקען.

עס זעהט אויס אלול׳דיג. דאמען ברענגען בלומען זייערע קרובים, הערען מיט געבעט-ביכער, מאַנכע אין צילינדער, קיין שנאָרער זעהט מען נישט, נאָר אין די ווארטע-זאלען שטעהען איינגעמויערטע ביקסען מיט דער אויפשריפט „חברה קדישה".

מיט רעכט האָט זיך אפשר יענער פוילישער יוד זייענדיג ס׳ערשטע מאָל אין אויסלאנד אויף א בית החיים, געזעהן די דאָרטיגע אָרדנונג, זיך אויסגעדריקט: היער פערשטעהען די לויטע צו לעבען".

מיך האָט אויך געצויגען צום קבר פון אונזער גרויס-אינדוסטריעלער באָרים אייטינגאָן ז״ל. זיין מצבה איז קינסטליך אויסגעפיהרט און בעפוצט מיט לעבעדיגע בלומען, און איך האָב איהם אָנגעטון כבוד מיט׳ן זאָגען עטליכע קאפיטלעך תהילים. בכלל פיהל איך א דאנקבארקייט צו מענשען, וואָס געבען צדקה דורך מיין פערמיטלונג, בפרט נאָך די, וואָס געבען צדקה בתשועת חן, און ער באָרים ז״ל, האָט זיך תמיד מיט דער מידה אויסגעצייכענט, זיינע נדבות זענען תמיד געווען בתשועת חן, רעדויף האָבען זיך אונזערע חכמים אויסגעדריקט: „גוטוויליג געבען, הייסט דאָפעלט געגעבען.

ב. א. גליקסמאַן

פון בערעק-יאסעלעוויטש-לעגיאן
(קאמוניקאַט)

נאָך א פאָר געציילטע טעג, און ס׳ענדיגען זיך די איינשרייבונגען אין בערעק יאָסעלעוויטש לעגיאָן. ביז איצט האָבען זיך שוין פערשריבען אויפ׳ן קורס פון פיזישער און מיליטערישער ערציהונג צעהנדליגער יונגעליט און יוגענדליכע, אזוי אז די צאָהל פון די, וואָס קענען נאָך ווערען אָנגענומען, איז א ביז גאָר בעשרענקטע און נאָר די, וועלכע וועלען זיך וואָס פריהער מעלדען, וועלען קענען ווערען אָנגענומען.

אין משך פון זיין 5-יעהריגע טעטיגקייט אויפ׳ן געביט פון פיזישער קולטורעלער און מיליטערישער ערציהונג, האָט זיך דער לעגיאָן קונה שם געווען אויף דער יודישער גאס. א בעוויז דערצו זענען די צעהנדליגער אבסאָלווענטען, וואָס זענען ארויס פון לעגיאָן, וועלכע געניסען פון כל-ערליי הנחות ווי: אויסוואהל פון מין-געוועהר, פערקירצונג פון מיליטער-דינסט א. אז. וו. אז. אז. וו.

איינשרייבונגען ווערען אָנגענומען אין קאנצעלאריע פון לעגיאָן, אלעיא קאָשטשושקי 21, יעדען טאָג פון 7—9 אָוונד. אויסער פרייטאָג און שבת.

KINO TEATR
MIRAŻ
11 LISTOPADA 16
אָנהויב 4 צ זייגער נאָכמ.
היינט פרעמיערע!
Ryszard
TAUBER
אין פילם א. נ.
„ליבעס-טרוימען"
ענגלישע פראָדוקציע
לידלעך אין דער דייטשער שפראַך.
אָנהויב 4 נאָכמ. שבת און זונטאָג 12 פריה.

ווענען פאטענטען-אפצאהל פאר מאנופאקטור-פערמיטלער
(בריף אין רעדאקציע)

געעהרטע רעדאקציע!

מיר בעטען אייך העפליכסט צו געבען פלאץ פאר א זעהר וויכטיגען ענין אין אייער ווערטער צייטונג, פאר וואָס מיר דאנקען אייך אין פאָראויס.

אין צוזאמענהאנג מיט דער אָפיציעלער בוכפיהרונג זייט 1935 וועלכע איז איינגעפיהרט געוואָרען אין לאָדז אין דער האנדעלס וועלט, האָט דער מאנופאקטור פערמיטלער פעראיין אין לאָדז פעטריקאָווער 64 אין אנהויב מאי ד.י. זיך געווענדעט מיט א מעמאָריאל צום פינאנץ מיניסטעריום אין ווארשאָ. ווי בעוואוסט איז דער פאטענטען אָפצאָהל ביז יעצט 270 זלאָטעס, וואָס דאָס איז איבער די קריטישע צייטען און בעגרעניצטע אומזאצען, האָבען די פערמיטלער ממש נישט די מעגליכקייט אזא סומע צו בעצאָהלען און דאָס דערפיהרט זעהר אָפט צו טרויעריגע קאָנסעקווענצען מצד דעם „אוזשאָנד סקארבאָווע".

און וואָס ווייטער ווערט די לאגע שלעכטער, אום צו פערמיידען אין דער צוקונפט שלעכטע פאָלגען פאר פערמיטלער און אום צו געפינען עטוואָס מיטלען די אלגעמיינע לאגע צו לינדערען האָט די פערוואלטונג פון פערמיטלער פעראיין פאר 10 טאָג דעלעגירט קיין ווארשא דעם פרעזעס ה׳ מ. הערמאן און דעם סעקרעטאר ה. פיליכאָווסקי און נאָך א לענגערער קאָנפערענץ אין מיניסטעריום איז דא א האפנונג אז דער ענין זאָל גינסטיג ערלעדיגט ווערען און דוקא בקרוב. מען האָט אונז די פאָדערונגען אָנערקענט פאר ריכטיג און מען האָט אונז כמעט ווי צוגעזאָגט אז פאר מאנופאקטור פערמיטלער זאָל דער אָפצאָהל פאר פאטענטען פון ניי-יאָהר 1936 רעדוצירט ווערען נאָר גאנץ אָפיציעל קען דאָס אזא רעפאָרם דורכגעפיהרט ווערען אין סיים. וועלכער קאָן נאָך דויערען א לענגערע צייט. נאָר דערווייל וועט דאָס דורכגעפיהרט ווערען דורך א "אָקולניק".

צו דעם צוועק האָט דער פערמיטלער פעראיין איינגעאָרדענט ביי זיך אין אייגענעם לאָקאל דעם 1 אָקטאָבער א גרעסערע קאָנפערענץ און בעקענט איהרע מיטגלידער מיט דעם רעזולטאט פון דער רייזע נאָך ווארשע. דער בעריכט איז זעהר אויפמערקזאם אויסגעהערט געוואָרען און בעגריסט געוואָרען. האָפענדיג אז בקרוב וועלען מיר האָבען די מעגליכקייט צו זיין פערזעהען מיט פאטענטען פאר געציילטע עטליכע צעהנדליג זלאָטעס פאר אונזערע געקוועלטע. לאָדזער פערמיטלער עס איז געווינשען אז פערמיטלער וואָס זענען נאָך נישט קיין מיטגלידער ביי אונזער פעראיין זאָלען זיך מיט אונז אין דער בעציהונג דערנעהנטערען, עס וועט געשאפען ווערען א גרויסע זאך פאר מעקלערס.

מיט אכטונג די פערוואלטונג.

אגליקליר לאס
צו דער 1-טער קלאס 34-טער לאָטעריע
וויקסט קויפען אין דער קאָלעקטור פון
KAFTAL
וואו דער קעניג פון די געווינסען דער
מיליאן
איז שוין געפאלען 2 מאָל.
לייג נישט אפ — בעשטעל זאפארט
Łódź, Piotrkowska 54.
KONTO P. K. O. 304.761.

א פייערונג פון החלוץ בעל-מלאכה

אין לאָקאל פון צענטראלען האנדוו. פערבאנד פילסודסקיעגאָ 69 איז פאָרגעקומען א טוי-אָווענד, וועלכער האָט געהאט דעם כאראקטער פון א אָנהויב פייערונג פון נייעם טעטיגקייטס-יאָהר פון „חלוץ בעל מלאכה".

דער אָווענד ווערט געעפענט דורכ׳ן פרעזעס פון „חלוץ בעל מלאכה ה׳ משה גאָלדא ביי דער אָנוועזענהייט פון א גרויסע צאָהל מיטגלידער מיט די פרויען. אין נאָמען פון דעם ועד העירוני נעמען אָנטייל די ה״ה לימאַן, רומקאָווסקי און רינגאַרט און פון צענטראלען האנדווערקער - פערבאנד די ה״ה האָפמאַן, ריזשיק און פרינץ. דער פאָרזיצער גיט א איבערזיכט פון דער ארבייט אין פערגאנגענעם יאָהר, פון וועלכען עס איז צו זעהן, אז די אָרגאניזאציע איז אין משך פון יאָהר זעהר צעוואקסען. ער בעריהרט אויך דעם פאקט, וואָס די פערוואלטונג האָט זיך גערעכענט מיט׳ן כלל פון: „כל התחלות קשות" און נישט פערלאנגט פון די מיטגלידער דאָס אויספיהרען פון פולען פאָרגעזעהענעם פראָגראם פון דער גייסטיגער הכשרה. מען האָט געמוזט צוערשט צוגעוועהנען די מיטגלידער צו די נייע אויפגאבען און ערשט אין נייעם ארבייטס-יאָהר, אין וועלכען מיר טרעטען איצט אריין וועט זיך די פערוואלטונג בעמיהען אויסצופיהרען דאָס מאקסימאלסטע פראָגראם.

ה׳ לימאַן גיט איבער זיינע איינדרוקען פון קאָנגרעס. ער שילדערט דאָס בילד פון ציוניסטישען פאָרלאמענט אין לעבעדיגע בילדער און קומט צום אויספיהר, אז צוליב דעם אויסגאנג פון דער אַרבייט פון קאָנגרעס מוז אָנערקענט ווערען, אז דער 19-טער קאָנגרעס האָט ערפילט זיין אויפגאבע לגבי דער ציוניסטישער מאסע. די רעדע ווערט בעגלייט מיט שטאַרקע אפלאָדיסמענטען.

דער עולם לאָזט זיך דאַן וואוילגעהן ביי די סערווירטע טישען און דער וויצע-פאָרזיצער פון צענטראל-קאָמיטעט אין ווארשא. ה׳ פרוינד שטעלט פאָר דעם פלאַן פון דער צוקינפטיגער ארבייט. די לייטונג וועט שטרעבען דערצו ארייצוציהען אלע מיטגלידער צו אקטיווער ארבייט. צו דעם צוועק ווערען געוועהלט ווערען איניגע קאָמיסיעס, וועלכע האָבען די אויפגאבע מיטצוהעלפען דער פערוואלטונג אין איהר ארבייט. עס ווערען דאַן געוועהלט פאָלגענדע קאָמיסיעס, אין וועלכע עס געהען אריין: אין דער אינקאסא און ווערבירונגס-קאָמיסיע ראָזענבלאט, בערקאַן און רום. אין דער קאָמיסיע פאר קרן קימת און קרן היסוד זענען אריין: גאָלדמאַן, לעווקאָוויטש און לעסקי, אָרגאניזאציאָנס - קאָמיסיע: קאַש, צווייגהאפט און פעלדבלום. אין דער קולטור-קאָמיסיע די ה״ה: וולאך, קופערמינץ און פינגערהוט, און אין דער עליה-קאָמיסיע זענען אריין: גראָסמאַן, גאָלדמאַן, רעגענבלאט, לעווקאָוויטש, קאש, רום, רונדשטיין, פינגערהוט און בערנער — אויסערדעם איז געוועהלט געוואָרען א פרויען-קאָמיסיע, אין וועלכער עס זענען אריין די פרויען: קופערמינץ, קאש, ראבינאָוויטש און גראָסמאַן.

צום סוף האָט זיך דער עולם פייערליך געזעגענט מיט די מיטגלידער, וועלכע פאָהרען די טעג אָפ קיין ארץ ישראל. די אָפפאָהרענדע מיטגלידער זענען: בנציון ראפאָפּאָרט, לעאָן ברויער, מרים ליבערמאַן, יוסף פאליוואָדא, אהרן קרישטאל, יוסף לובניצקי, דוד קאמינסקי און אברהם קרומהאָלץ.

ראדיא - ווינקעל

דער כח פון דער ראדיא-כוואליע
אין וואס בעשטעהען איהרע אייגענשאפטען?

די ערפינדונגען פון ניינצעהנטען און צוואנציגסטען יאָהרהונדערט האָבען געמאַכט אַן איבערקערעניש אויף אַלע געביטען פון אונזער לעבען. עס איז גענוג, למשל, זיך צו דערמאָהנען, ווי אַזוי די מענשהייט האָט געלעבט אין אַכצעהנטען יאָהרהונדערט און וואָסער שפרונג פאָראויס זי האָט געמאַכט. — שפעטער, אַ דאַנק דעם ערפינדען די דאַמף-מאַשין און עלעקטרישען מאָטאָר. נאָך פיל אַנדערע געניאַלע ערפינדונגען זענען אין משך פון די לעצטע פופציג יאָהר געמאַכט געוואָרען, ווי למשל: פאָטאָגראַפיע, לופט-פליהעריי, פילם או״וו.

אָבער די סענסאַציאָנעלסטע פון די אַלע ערפינדונגען איז בלי ספק דער ראַדיאָ. אָט דאָס, וואָס אין דער לופט טראָגען זיך עפעס געהיימנישפולע טענער און בלויז מיט דער הילף פון אַ פשוטען דראָהט און אַ פער׳כישופ׳ט קעסטעלע קאָן מען זיי הערען — ווערט נאָך פיל מאָל פון טויזענדער מענשען בעטראַכט ווי אַ גרויס וואונדער.

דאָס דאָזיגע וואונדער ווערט נאָך גרעסער, ווען צוגלייך מיט די מוזיק-קלאַנגען פונ׳ם ראַדיאָ-אַפאַראַט, בעווייזט זיך אויפ׳ן ספעציעלען עקראַן דער אָרקעסטער, וואָס פיהרט אויס דעם קאָנצערט. נישט פאַר איין לעזער וועט עס זיין אינטערעסאַנט צו וויסען, אַז דאָס דאָזיגע וואונדער פון איבערטראָגען קלאַנגען און בילדער מיט דער הילף פון דראָהטלאָזען ראַדיאָ, שטיצט זיך אויפ׳ן איינפאַכען נאַטור-געזעץ פון רעזאָנאַנס.

די בעדייטונג פון דאָזיגען וואָרט — רעזאָנאַנס — איז, דאַכט זיך, אַלעמען בעקאַנט נאָך פון די אַקוסטיק-ערשיינונגען, אָט די אַקוסטישע אייגענשאַפטען האָט דער ראַדיאָ אויסגענוצט פאַר זיך און בעוויזט איצט אַזעלכע פענאָמענאַלע וואונדער.

די הונדערטער ראַדיאָ-סטאַציעס אין דער וועלט שיקען אַרויס טאָג-טעגליך זייערע כוואַליעס אין דער וועלט אַריין. דערביי האָט יעדע כוואַליע איהר בעזונדערע צאָהל זאַקלענישען און איהר אייגענע לענג. אָט די ראָדיאָ-כוואַליעס צעשווימען זיך אין עטער און אַטאַקירען יעדע אַנטענע, וואָס געפינט זיך אויף זייער וועג. דער בעזיצער פון דער אַנטענע וויל אָבער אין דעם אויגענבליק הערען נור איין בעשטימטע סטאַציע, און נישט אַלע מיטאַמאָל. אין דעם בעשטעהט טאַקע די אויפגאַבע פון דעם געהיימען קעסטעלע — דעם ראַדיאָ-אַפאַראַט. מיט איין דרעה פון דער „גאַלקע" סטראָיעט ער אָן זיין אַנטענע אויפ׳ן רעזאָנאַנס פון דער בעשטימטער כוואַליע, וואָס ער וויל הערען.

אַפילו די ערשיינונגען פון ליכט און קאָליר זענען אויך אַ רעזולטאַט פון דעם זעלבען רעזאָנאַנס. דער גאַנצער אונטערשיד בעשטעהט נאָר דערין, וואָס די פונקציע פון ראַדיאָ-קעסטעלע ערפיהלט דאַסמאָל אַ מעהר דעליקאַטער און פערפאָלקאָמטער אַפאַראַט — דאָס איז אָנזער אויג. דאָס אויג האָט די אייגענשאַפט זיך אָנצושטעלען אויף גאַנץ קורצע כוואַליעס. פערשטעהט זיך, אַז די נאַטור פיהרט אויס איהר אַרבייט אַ סך געשיקטער און פינקטליכער ווי די מאַשינען און אַפאַראַטען, וואָס דער מענש שאַפט. אונזער אויג בענוצט זיך מיט אולטראַ-קליינע רעזאָנאַטאָרען. דאָס זענען די אַטאָמען. אַ דאַנק די דאָזיגע קלענסטע רעזאָנאַטאָרען קען אונזער אויג אויפכאַפען און אונטערשיידען דאָס גרינס אויפ׳ן פעלד, וואָס שיידט זיך אָפ אַזוי בולט פונ׳ם בלויען הימעל-קאָליר און מיר האָבען גאַרנישט דאָס געפיהל פון דיזאָנאַנס.

ביי ראַדיא אָבער, ווען דער רעזאנאנס פון אַפאַראַט איז נישט אין אָרדנונג, עטליכע סטאַציעס לאָזען זיך הערען מיטאַמאָל און שרייען איבער איינע די אַנדערע — קאָן מען אַזש אויפשפרינגען פון אויפרעגונג דורך דעם שרעקליכען דיזאָנאַנס.

אונזערע אַפאַראַטען אַרבייטען נאָך נישט אזוי פרעציז, ווי די נאַטור טוט עס.

דער צוריקקעהר פון דער ווינטער-צייט

פון 6|10 אָן קעהרען די לענדער: בעלגיע, פראנקרייך, גרויס-בריטאניע מיט אירלאנד, לוקסעמבורג און פאָרטוגאל — צוריק צו דער מערב-אייראָפעאישער ווינטער-צייט (מיט א האַלבער שעה שפעטער פון דער מיטעל-אייראפעאישער). האָלאַנד קעהרט צוריק צו דער „אַמסטערדאמער נארמאלי-זירטער צייט". די ראדיא-הערער מוזען זיך רעכענען דערמיט, אַז, למשל, דאָס קלאפען פון גלאק „ביג-בען", וואָס איז אין די פראגראמען בעשטימט אויף חצות, וועט אין מיטעל-אייראפע אויפגענומען ווערען איינס א זייגער ביינאכט.

בנוגע האָלאַנד דאַרף מען וויסען, אַז די איצטיגע צייט איז דאָרט — אין פערגלייך מיטט דער מיטעל-אייראפעאישער — מיט 40 מינוט שפעטער, בעת די זומערדיגע צייט איז אויסגעקומען מיט 20 מינוט פריהער פון דער מיטעל-אייראפעאישער צייט.

טעלעגראמען

הילף פאר דייטשע פליטים אין בעלגיען

בריסעל (יט"א) דער בריסעלער קאמיטעט צו העלפען פליטים פון דייטשלאנד, וועלכער איז לעצטענס אויפגעלעזט געווארען, האט פערעפענטליכט א באריכט וועגען זיין טעטיגקייט אין משך פון זיין צוויי-יעהריגער עקזיסטענץ. דער קאמיטעט האט געזאמעלט פאר דער באריכטס-צייט א סומע פון 1,835,655 פראנק, פון וועלכער עס האבען בעקומען אונטערשטיצונג 2,626 פליטים, דערונטער 1,207 דייטשע בירגער, וואס זענען נאכ'ן אויסברוך פון היטלעריזם אנטלאפען קיין בעלגיען.

אויפקלערונג וועגען די געמישטע חתונות אין דייטשלאנד

בערלין, 2 (יט"א טעלעגראפיש) אפיציעל ווערט אויפגעקלערט, אז די געמישטע חתונות צווישען אריער און יודען פון פאריז 17-טען סעפטעמבער זענען גילטיג.

מחמת סימן מענשליכקייט

אויפגעלייזט א דייטשע סטודענטעןקארפאראציע

בערלין, 2 (יט"א טעלעגראפיש) די רעגירונגס-מאכט האט אויפגעלעזט די קעזענער-סטודענטען-קארפאראציע, דערפאר, ווייל זי האט זיך אפגעזאגט אויסצושליסען די יודישע מיטגלידער.

ראדיא-פראגראם

דאנערשטאג, 3 אקטאבער 1935

6.30 — מארגען-תפילה. 6.34 — גימנאסטיק. 6.50 — פליטען. 7.50 — פראגראם פון טאג. 8 — אוידיציע פאר שולען. 11.57 — צייט-סיגנאל. 12.03 — מיטאג-ידיעות. 12.15 — מוזיק פריהמארגען. 1 — סאלאן-מוזיק. 1.25 — א מינוט פאר פרויען. 1.30 — וואונש-קאנצערט. 3.12 — בערזע-איבערזיכט. 3.25 — עקספארט-ידיעות. 3.30— קאנצערט א. נ. הערבסט-שטימונגען. 4 — דערצעהלונג פאר קינדער „דאס ציגיינערל". 4.15 — די ווערק פון עדוארד גריג. 4.45 — פוילען זינגט. 5 — דער פוילישער סאציאליזם און די רעוואלוציע פון 1905 פארלעזונג פון לעאן וואשילעווסקי. 5.15 — מוזיק - טראנסמיסיע פון פויזען. 5.50 — פארלעזונג. 6 — פארטעפיאן - קאנצערט. 6.30 — „דער פוילישער ארבייטער און דאס טעאטער" (פארלעזונג). 6.40 — ווי אזוי זאל מען פערברענגען א יום-טוב טאג. 6.45 — פידעל-קאנצערט פון נוימילער. 7.20 — רעקלאמע-קאנצערט. 7.35 — ספארט-ידיעות. 7.50 — אקטועלער שמועס. 8 — קאנצערט פון לייכטער מוזיק. 8.45 — אווענד-ידיעות. 9 — פאנטאזיע-טעאטער. 9.50 — אונזערע לידער. 10.15 — היידען-קאנצערט. 10.40 — טראנסמיסיע פון די פערד-ווישטשיגעס. 11.15 — מעטעראלאגישע ידיעות. 11.30 — טאנץ-מוזיק.

גרויסער ווארט-קאנצערט פון רחל האלצער אין „ראזמאיטאשטשי"

אלע ליבהאבער פונם יודישען קינסטלערישען ווארט האבען מיט פרייד אויפגענומען די ידיעה, אז די בעדייטענדע יודישע קינסטלערין רחל האלצער קומט נאך לאדז, און וועט דא אויפטרעטען מאנטאג ד. 7 ד. ח. 9 אווענד אין „ראזמאיטאשטשי" אין א פולשטענדיג ניי פראגראם.

רחל האלצער איז אין לאדז אויפגעטרעטען אייניגע מאל אין פאריגען סעזאן און יעדער קאנצערט איהרער איז פערוואנדעלט געווארען אין אן אמתדיגען יום-טוב פון דעריודישער קונסט.

עס איז דעריבער צו דערווארטען אז אויך דער היי-יאהריגער ערשטער אויפטריט פון רחל האלצער וועט ארפ מיט א ריזיגען דערפאלג.

פון די נייע זאכען וועט די קינסטלערין לייענען דוד איינהארנ'ס צעהן מיליאן, ברויט סעראנאדע פון ב. שנאפער ענטוואפנונג פון י. וויט (פויליש) און אנדערע.

בילעטען שוין צו בעקומען אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי".

Dr. med
HALTRECHT
ספעציעל-ארצט פאר הויט-, געשלעכטס-קראנקהייטען און מענער-שוואכע
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעהמט אן פון 8 פריה ביז 2 מיטאג און פון 5 ביז 9 אוונט. זונטאג פון 10—1 מיטאג. אלע ארט אנאליזען פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

Dr.
Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02
נעמט אן אין הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע
פון 8—11 בייטאג און פון 4—9 אווענד

Dr. med
Sadokierski
כירורג פון ציהן און יאסלעס
Piotrkowska 164 tel. 114-20
צוריקגעקעהרט

היינט פרעמיערע!! ליבעס-פאעמע א. נ.
דאס מעדעל פון די וואלקענס
אין די הויפט-ראלען: JOSE MOJICA, ROSSITA MORENO
אויסערן פראגראם: קלאנג-צונאבען.
אנהייב 4.30, שבת און זונטאג 12.30 בייטאג.
נעכסטער פראגראם: „די לאכעדיגע אויגען" מיט SHIRLEY TEMPLEY אין די הויפט-ראלען.

קלאנג-קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

זאלען אלע סוחרים און מעקלערס וויסען,
אז שטאף צו טריקאטאזשען, יאקען פון אלע סארטען קענט איהר נור בעקומען אין דער נייער מעכאנישער רונד-מאשינען-פאבריק
סמאסאמסקי,
ליסטאפאדא 11. 43

נור 3 צעגעלניאנא 3
אין די בילינסט- קיועלע פון
סדורים מחזורים

טליתים חומשים
תפילין ציצית
• שול-ביכער •
יודישע, העבראישע און פוילישע
אין דער בוכהאנדלונג
„יהונתן"
3 צעגעלניאנא 3
פראנט-געשעפט
ווידערפערקויפער בעקומען גרעסערען ראבאט.

שנעל-דרוקעריי
בראמבערג
צעגעלניאנא 8. טעל. 255-09
פיהרט אויס:
בריף-בויגען, קאנווערטען, רעכנונגען, קווימארישען, פערלאבונגס- און חתונה-קארטען, וויזיט-קארטען, פריקא- און קאנפעקציע-עטיקעטען, שטרימף-באנדראלען
רעעל מעסיג און שנעל בילינג פרייזען!!!

א פארבעריי
מאדערן איינגעארדנעט, בילינע קרעפט, דאמף און וואסער צו פערפאכטען
S. SWIĘTOSŁAWSKI S-cy
אינפארמאציעס נור שענקיעוויטשא 11

בעקאנטמאכונג.
דערמיט מאך איך בעקאנט, אז מיין סאדע-וואסער-פאבריק איז איבערגעטראגען געווארען
אויף פילסודסקיעגא 69
יעדע בעשטעלונג ווערט פינקטליך ערלעדיגט.
ספעצ. קליינע באלאנען וואסער מיט אייז אויף שבת
טעלעפאן 190-48. מיט אכטונג פרידוואלד

קליינע אנאנסען
אנאנס ביז 15 הערטער

ראקאלען
עס ווערט געזוכט א לאקאל פון 5—6 שטיבען פאר'ן קבוץ „אהל שרה". זיך ווענדען צו פרידענזאן, קילינסקי 44. טעל. 109-77.

א בעקוועהם ארט צו שלאפען פאר איין יונגענמאן איז אבצוגעבען. פאמארסקא 14, אפיצינע, 2. שטאק, בינשטאק.

פערשידענעס
קאלירטע רענדער צו באטובקעס און כאלעוקעס צו ספארט-שטרימף נעמט אן אויף לוין דער טריקאטאזש-מאכער נאוראַמיעסקא 28, פראנט, 3. שטאק.

א הענדשקע-מאשין א 9-ער אין בעסטען צושטאנד, כמעט ניי, גוטע מארקע ביליג צו פערקויפען. — צו ערפאהרען וואולטשאנסקא 7, רוסאק. צו בעזיכטיגען א גאנצען טאג.

Okazyjnie do sprzedania natychmiast pierwszorzędny zakład fryzjerski bardzo tanio z powodu wyjazdu. Wiadomość: Zawadzka 33.

Zagubiony został kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej za Nr. 60594 na sumę zł. 15.— na imię Wolfa-Lajba Gliksmana.

ד"ר
ס. קאנטאר
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען (מענער-שוואכע)
פיעטריקאווער 90
טעל. 129-45.
נעמט אן פון 8—2 נ"מ און פון 6—9 אוו.

Rutynowana pianistka udziela lekcji. Ceny przystępne. Wiadomość: Pomorska 25, mieszk. 76.

LEKARZ DENTYSTA
St. GELBERG
צוריקגעקעהרט
זאוואדזקא 14, טעל. 108-33
נעמט אן פון 10—2 און פון 4—7 אווענט

Doktór
A. S. TENENBAUM
Piotrkowska 109, tel. 220-25
powrócił.

לעבער אויף דער מאשין
יוערען אנגענומען אויסצונייען ביי נ. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

Dr. J. Herszfinkiel
ספעצ. פאר קינדער-קראנקהייטען
צוריקגעקומען
נעהמט אן ביי זיך זשעלאזנא 8a, טעל. 111-87
ווי אויך אין לעטשניצע „פאמאץ" אלעקסאנדראווסקא 1.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95,
נעמט אן פון 9—11 און פון 6—8 אוונט

לעטשניצע
פאר וועבעריש-קראנקע
מענער-שוואכע און הויט-קראנקהייטען
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
פיעטריקאווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אווענד.
פרויען און קינדער נעמט אן א פרוי דאקטאר
א בעראטונג 3 זל.

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
זגערזשער 11. טעל. 246-09
נעמט אן פון 4—8 אווענד.

Dr. med.
P. Braun
ספעציאליסט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען
וואוינט יעצט: פיעטריקאווער 81
טעל. 100-57.
נעמט אן פון 8—1 און פון 4—8 אוונט

ד"ר העללער
ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט
זונטאג פון 10—2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

צאהן-ארצט
J. Karmazyn
צוריקגעקעהרט
2 POŁUDNIOWA 2
נעהמט אן פון 9—1 און פון 3—7 אוענד.

Dr. med.
G. GERSZTAJN
ספעציאליסט פאר אויגען-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Traugutta 12, tel. 175-10
נעמט אן פון 11 ביז 2 און פון 5 ביז 8.30

Dr. med.
Dr. ROSENZWEIG
צוריקגעקעהרט
Piłsudskiego 72
telefon 128-74
נעמט אן פון 9—10 און פון 6—7 אוו.

Dr. L. Suchowczycki
כירורג
האט זיך איבערגעצויגען אויף
Gdańska 11
טעל. 123-47. (רוג קאנסטאנטינער)
נעהמט אן פון 4—6 נאכמ.

ד"ר מ. ווינבערג
מעד.
נערווען-קראנקהייטען (עלעקטריזאציע)
זשעראמסקיעגא 25,
טעל. 172-20
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 5—8 אווענד.

DR. MED.
Szymon Grynberg
פילסודסקיעגא 55, טעל 168-58
(ארדינירט זומער אין ווישניעווא-גורא)
צוריקגעקעהרט
נעמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה.
ערב-יום-טוב 24 גר. ... 40— ... 12— ... 60— ... 18—
... 100 ... 10 גר. ...
אבאנעמענטס-פרייז: ... 5 זל. ... 7 זל. ...

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 2.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

ווי אַזוי מען „ציוויליזירט" די נעגערס
„קאָנגאָ, דאָס לאַנד פֿון פּיין"

די תפיסות.

קיין שום ציוויליזירט לאַנד אין דער וועלט — שרייבט ה' האַמע אין זיין בוך — איז נאָך נישט געפֿאַלען אויפֿ'ן געדאַנק צו אינסטאַלירען אונטער׳ן עקוואַטאָר טורמע־קאַמערן, וואו מ׳זאָל אַריינפּאַקען אָהן אויסוואַהל ווייסע און שוואַרצע, מערדער און קליינע גנבים׳לעך און ווידערשפּעניגע קינדער, וואָס זיינען פֿערמשפּט געוואָרען אויף אויסבעסטע הונגס־הויז. דערויף האָט מען געדאַרפֿט האָבען אַ פֿעס (פֿראַנצויזישע מערב־אַפֿריקאַ).

און אָט אַ „בילד" פֿון דער אַלגעמיינער קאַמער:

„אין אַ גרויסער שטוב, 17 מעטער אויף 7, האָט מען צונויפֿגעפּרעסט ביי אַ הונדערט אַרעסטאַנטען.... ס׳זענען פֿאַרהאַן עטליכע נאַרעס, די מעהרהייט מוז זיך אָבער וואַלגערען אויף דער פּאָדלאָגע, אויפֿ'ן קאַלטען בעטאָן, וואָס איז פֿייכט פֿון מענשליכער צאה..."

און ווייטער:

„די שוואַרצע, זיצענדיג אין פּרעווענטיוו־אַרעסט, אָפֿט פֿאַר זייער קליינע חטאים, בלייבען דאָרטען גאַנצע חדשים אָן אַ פֿערטיידיגער, נישט וויסענדיג אַפֿילו פֿאַרוואָס מ׳האָט זיי אַרעסטירט".

צוואַנג - אַרבייט.

זעהר פֿיל אויסצושטעהן האָט די בעפֿעלקערונג פֿון צוואַנג־אַרבייט. זי איז פֿון דריי סאָרטען.

די ערשטע דאָס איז שאַרוואַרק, אומזיסטע אַרבייט ביים בויען בנינים פֿאַר דער אַדמיניסטראַציע, אייזענבאַהנען, ביים גראָבען קאַנאַלען, ווי למשל, אין פֿראַנצויזישען סודאַן.

צווייטענס שטעלט די פֿראַנצויזישע אַדמיניסטראַציע צו צוואַנג־אַרבייטער פֿאַר די פּלאַנטאַטאָרען, וואַלד־אונטערנעהמונגען אאז״וו. אין דעם פֿאַל צאָהלט דער אונטערנעהמער אַ נישטיגען אַרבייטסלוין, און גיט עסען דעם אַרבייטער, וואָס זייענדיג אונטער דער שמירה פֿון בעוואָפֿענטע פּאָליציאַנטען, האָט ער קיין רעכט נישט פֿערלאָזען דעם אַרבייטסגעבער פֿאַר׳ן סוף פֿון אַז׳ געד׳ קאָנטראַקט. אין פֿאַל ווען דער אַרבייטער אַנטלויפֿט (געוועהנליך אין דאָרף פֿון וואַנען ער שטאַמט), איז דער שוואַרצער וואָיט מחויב צו כאַפּען דעם אַנטלאָפֿענעם און נאָך די טראַדיציאָנעלע שטעקענס אָפּשיקען צום אַרבייטסגעבער.

די דריטע פֿאָרם פֿון פֿערמאַסקירטער קנעכט־שאַפֿט, דאָס איז צווינגען די שוואַרצע זיי זאָלען קולטיווירען לטובה די ווייסע עקספּאָרטערען בעזיי־טענדיגע סכומים פֿון אַ געוויסען פּראָדוקט, למשל, בוימוואָל, אָדער אַראָפּנעמען געוויסע פּראָדוקטען, למשל, די פֿרוכט פֿון קאַקאָס־פּאַלמען.

די דאָזיגע פֿאָרם פֿון צוואַנג־אַרבייט, אויסער־ליך אַ גאַנץ אומשולדיגע, וואָס קען אַפֿילו אָנ־גיין פֿאַר אַ נוצליכער פֿאַר די „פֿוילע נעגערס" (מ׳צאָהלט דאָך זיי דערפֿאַר — טראַכט זיך דער אומבעהאַוונטער אייראָפּעער) איז אין דער אמת׳ן די שווערסטע, אָפֿט פּשוט טראַגיש אין איהרע רעזולטאַטען. דאָס איז די קללה פֿון די פֿראַנצויזישע קאַלאָניעס, וועלכע צווינגען די איינגעבוי־רענע צו פֿערגאַכלעסיגען די שפּייז־פֿעלדער און דערמיט פֿערמשפּטען אויף הונגער־נויט, אַפֿילו אויף הונגער־טויט גאַנצע ראַיאָנען.

די פֿראַנצויזישע אַדמיניסטראַציע רעקווירירט כסדר שפּייז־פּראָדוקטען, זיי זענען דעריבער אין „פֿרייען" האַנדעל כמעט ווי נישטאָ, אָדער זיי קאָסטען אַזוי טייער, אַז דער העכסטער אַרבייטס־לוין קאַלקולירט זיך נישט. אויב דער איינגעבוירענער וועט אַליין נישט פּראָדוצירען גענוג שפּייז פֿאַר זיך, און פֿאַר זיין פֿאַמיליע, מוז ער הונגערן.

אָט ווי ה' האַמע בעשרייבט די צוואַנג־אַרבייט:

„אין משך פֿון עטליכע טעג האָט מען צונויפֿגע־קליבען ביז הונדערט מאַנסלייט און צוויי הונדערט פֿרויען. פֿון דאָרף, וואָס ליגט אָפּט 40 קילאָמעטער ווייט און מעהר, קומען אָן אַלע 2–3 טעג קינדער, פֿרויען, אַלטע לייט. זיי ברענגען אין קאָשעס מי־זערנעם פּראָוויאַנט, וואָס איז נייטיג אויף בעשפּייזען די אַרעסטירטע, ווייל די אומזיסטע אַרבייטער קריגען אַפֿילו נישט קיין עסען".

און ווי ס׳קוקען אויס די הייזער, וועלכע מ׳בויט אויף אַזאַ אופֿן אויס — וועגען דעם דערצעהלט האַמע, בעשרייבענדיג אַ ניי־אויסגעבויטען שפּיטאָל:

„...בנינים האָבען קיין טירען נישט, און אַנ־שטאָט שויבען אין די פֿענסטער — פֿערטריקנטע פּאַלמע־בלעטער. די קאַלטע, פֿייכטע נאַכט־לופֿט געהט דעריבער פֿריי אַריין. די קראַנקע, הוסטענדיג אָהן אויפֿהער, פֿילען אָן די שפּיטאָל־צימערן מיט רויך פֿון פֿייער, וואָס זיי מאַכען, שיצענדיג זיך אַזוי אַרום געגען קעלט און קאַמאַרעס".

און איצט וויפֿיל מ׳צאָהלט ביים אַראָפּנעהמען קויטשוק.

אַרבייטענדיג איבער אַ חודש אין דער אַטמאָ־ספֿערע פֿון טראָפּיקאַלישע זומפּען, קען אַ אומגליק־ליכער „זאַמלער" פֿון קויטשוק צונויפֿקלייבען ביז 10—15 קילאָ. 15 פֿראַנק פֿאַר אַ חודש גיהינום! איבריגענס וועט ער אויך פֿון דעם געלד קיין שום נוצען נישט האָבען, ווייל דאָס וועט גיין אויף בע־צאָהלען דעם קאָפּ־שטייער.

אָפֿט געפֿינט איין דער פֿאַרשטעהער פֿון דער „געזעלשאַפֿט", אַז דער סכום אויפֿגעקליבענער קוי־טשוק איז אַ צו קליינער, דאַן קריגט דער „זאַמלער" אַ היבשע פּאַרציע שטעקענס און אַנ׳אָנגעבונדענעם פֿאַר׳ן האַלז שיקט מען איהם אַוועק בויען די אייזענבאַהן קאָנגאָ—אָקעאַן, וואָס האָט שוין אָפּ־געקאָסט איבער דרייסיג טויזענד מענשליכע עק־זיסטענצען.

אין פֿאַל ווען ס׳קומען אַרויס שוועריגקייטען מיט שאַפֿען גענוג „זאַמלער", ווערט אָנגעווענדעט אַזאַ „פּראָצעדור" (מיר ציטירען דאָס בוך):

דער שעף פֿון סאָבּראַיאַן מ׳באַיקי, וואָס זיצט אויף דער וועראַנדע פֿון זיין ביוראָ, לאַכט הויך אויפֿ׳ן קול:

— ווילסט אַלזאָ נישט געבען קיין מענשען אויף קויטשוק?

פֿאַר איהם ליגט פֿונאַנדערגעצויגען אויף דער ערד אַ נאַקעטער מענש. אַ הויכער, פֿעסט־געבוי־טער. מיט ווייסע האָר. ער וואַרפֿט זיך אין אַלע זייטען יעדעס מאָל, ווען די גרויזאַמע „שיקאָטע" פֿון היפּאָפּאָטאַם־פֿעל לאָזט זיך אַראָפּ אויף זיינע פּלייצעס.

— 42, 25, צעהלט דער אָפֿיציר און גיט צו: — סטאָפּ!

די האַנד, וואָס האַלט די שיקאָטע, פֿון וועלכער ס׳רינט אַראָפּ בלוט, הערט אויף צו שלאָגען. דער אַלטער הויבט זיך אויף מיט מיה. אויף זיינע פּליי־צעס ברייטע, בלוטיגע צייכענס. פֿאַלענדיג פֿון די פֿיס, ווענדעט ער זיך צום אַרויסגאַנג.

— דיינע מענשען ווערלען שוין איצט קלויבען קויטשוק? — וואַרפֿט איהם צו דער אָפֿיציר.

אָט דעם אַלטען האָט ה' האַמע צוגערעדט, ער זאָל אָנגעבען אַנ׳אָנקלאַגע, וואָס האָט זיך גע־שטיצט אויף אַנ׳ערקלערונג פֿון כאַליציאַנט, וואָס האָט אין דעם פֿאַל, לויט׳ן בעפֿעהל פֿון זיין „העכערן" אויסגעפֿיהרט די ראָלע פֿון אַ קאַט, און פֿון געשוואָוירענעם איבערזעצער, דעם עדות פֿון דער דאָזיגער סצענע. דער גענעראַל־פּראָקוראָר האָט די אָנקלאַגע אָבער אָפּגעוואָרפֿען, מאָטי־ווירענדיג עס דערמיט, וואָס דער געליטענער האָט מיט דער אייגענער האַנד נישט אָנגעשריבען די בקשה.

דאָס לעבען אין ארץ־ישראל
ידיעות פֿון דער יודישער טעלעגראַפֿען־אַגענטור

פֿערשטאַרקטע דאָקומענטען - קאָנ־טראָל פֿון עולים אין ארץ ישראל.

ירושלים, אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אויספֿאָרשונג, וואָס ווערט די לעצטע וואָכען גע־פֿיהרט געגען איינעם פֿון די העכערע בעאַמטע פֿון אימיגראַציאָנס־דעפּאַרטאַמענט פֿון דער א״י־רעגירונג איז איינגעפֿיהרט געוואָרען אַ בעדייטענד שטרענגע קאָנטראָל פֿון די עולים־דאָקומענטען אין די א״י־פּאָרטען. אין דעזולטאַט דערפֿון מעהרען זיך די פֿאַלען, וואָס די אימיגראַציאָנס־בעאַמטע זאָגען זיך אָפּ צו בעשטעטיגען די עליה־דאָקומענטען פֿון עו־לים און פֿיל פֿון זיי מוזען זיך אומקעהרען אין די עמיגראַציאָנס־לענדער. אַזוי זענען אין חיפה פֿער־האַלטען געוואָרען צוויי משפחות (6 פּערזאָן) פֿון פּוילען, וואָס זענען געקומען דורך טריעסט מיט דער שיף „ירושלים". די עולים האָבען געמוזט מיט דער זעלבער שיף ווייטער פֿאָהרען קיין ביירות. דער זעלבער גורל האָט געטראָפֿען פֿיר עולים (אַ פֿרוי מיט אַ קינד און צוויי מיידלעך), וואָס זענען געקומען מיט דער „פּאָלאָניאַ". און וואָס זייע׳רע דאָקומענטען זענען כלומרשט געווען נישט אין אָרדנונג. פֿון דער בולגאַרישער שיף „באַרגעס" וואָס האָט געבראַכט עולים פֿון פּוילען, רומעניען און בולגאַריען, זענען נישט אַראָפּגעלאָזען געוואָרען אין פּאָרט 10 פּערזאָן. צווישען די לעצטע האָט זיך געפֿונען אַ יודישע משפּחה פֿון בולגאַריען — פֿאָטער, מוטער און פֿיר קינדער. ביי די לעצטע האָט זיך בעמליך, אַרויסגעוויזען, אַז דער עלטער וואָס איז געווען איינגעשריבען אין סערטיפֿיקאַט, האָט נישט געשטימט מיט׳ן עלטער אין פּאַס. דער בעשלוס פֿון עמיגראַציאָנס־בעאַמטען, נישט אַראָפּצולאָזען די פֿאַמיליע אין פּאָרט, האָט אַזוי געטראָפֿען דעם פֿאַמיליען־פֿאָטער, אַלפֿרעד פֿעלער, דאָס ער האָט זיך פֿון פֿערצווייפֿלונג אויפֿגעהאָנגען אין איינער פֿון די שיפֿס־קאַבינעס. מען האָט איהם קוים אָפּגעראַטעוועט, און נאָכ׳ן ערטייל׳ען איהם די ערשטע הילף אין פּאָרט, האָט מען איהם צוריק אַרויפֿגענומען אויפֿ׳ן שיף, מיט וועלכער ער האָט זיך צוזאַמען מיט זיין הויזגעזינד גע־מוזט אומקעהרען קיין בולגאַריען.

קאָמוניסטען - פּראָצעסען.

ירושלים. אין יפֿו׳ער קרייז־געריכט איז פֿאָרגעקומען דער פּראָצעס פֿון אַראַבער מאַכמעד אַבדולאה אבו־כליפֿא, וועלכער איז אָנגעקלאָגט גע־וואָרען אין פֿיהרען קאָמוניסטישע פּראָפּאַגאַנדע. דער בעשולדיגטער איז פֿערמשפּט געוואָרען צו 9 חדשים תפֿיסה. צו דער זעלבער תפֿיסה־שטראָף איז פֿערמשפּט געוואָרען אַ געוויסער יחיאל ווינאַ־גראַד, וועלכער איז אָנגעקלאָגט געוואָרען אין פֿערשפּרייטען קאָמוניסטישע פֿלוג־בלעטער און גע־הערען צו אַנ׳אומלעגאַלער אָרגאַניזאַציע.

פֿון עבר־הירדן.

ירושלים. פֿון אַמאַן, דער הויפּט־שטאָט פֿון עבר־הירדן, ווערט מיטגעטיילט, אַז אַ סירישע געזעלשאַפֿט האָט בעקומען די קאָנצעסיע צו עלעק־טריפֿיצירען אמאַן. די געזעלשאַפֿט האָט שוין אָנ־געהויבען די איינלייטונגס־אַרבייטען און טיילווייז שוין געבראַכט קיין אַמאַן די נויטיגע איינריכטונגען.

ווי עס ווערט געמאָלדען, פֿיהרט די ענגלישע רעגירונג פֿערהאַנדלונגען מיט דער רעגירונג פֿון עבר־הירדן, וועגען בעזעצען אין עבר־הירדן אַ געוויס צאָהל אַסירישע פּליטים. פֿון אָפֿיציעלע קרייזען ווערט די ידיעה נישט בעשטעטיגט.

צווישען דער טערקישער רעגירונג און דער רעגירונג פֿון עבר־הירדן האָבען זיך פֿערענדיגט די אונטערהאַנדלונגען וועגען איבערזידלען קיין טערקיי, עטליכע הונדערט טערקישע משפּחות, פֿון עבר־הירדן. העכער 200 טערקישע משפּחות זענען שוין איבערגעזידעלט געוואָרען קיין אַנאַ־טאָליען. די טערקישע עמיגראַנטען האָבען זיך געהאַט בעזעצט אין עבר־הירדן פֿאַר דער וועלט־מלחמה. די איבערזידלונגס־קאָסטען קיין טערקיי ווערען געדעקט דורך דער טערקישער רעגירונג.

אַ שאָסעע פֿון תל־אביב צום אַעראָ־דראָם אין לוד.

ירושלים. אַ שאָסעע פֿון 22 קילאָמעטער די לענג וועט פֿערבינדען יפֿו־תל־אביב מיט דער לופֿט־פֿליה־סטאַציע אין לוד. די אָפּטיילונג פֿאַר עפֿענטליכע אַרבייטען ביי דער א״י־רעגירונג האָט שוין אָנגעהויבען די ערשטע שאָסעע־בוי־אַרביי־טען. דער נייער שאָסעע וועט קרייצען אַ ריהע אַראַבישע דערפֿער און די דייטשע קאָלאָניע ווילהעלמאַ. אַ צווייטער זייטען־שאָסעע וועט פֿערבינדען דעם אַעראָדראָם מיט ירושלים. אויף פֿערשידענע שאָסעע־אַרבייטען אַרום די אַעראָדראָמען אין לוד און חיפה, האָט די רעגירונג בעשטימט אַ בודזשעט אין דער הויך פֿון 150 טויזענד פֿונט.

פֿון דער אַראַבישער פּרעסע.

ירושלים. די אַראַבישע פּרעסע בעשעפֿטיגט זיך מיט די בעשלוסען פֿון דער זעקסטער (פּאָליטי־שער) קאָמיסיע פֿון פֿעלקער־בונד וועגען. א״י־מאַנדאַט.

„אל אראביא" שטעלט זיך אָפּ אויפֿ׳ן פֿאָרשלאַג פֿון טשעכאָסלאָוואַקישען דעלעגאַט צו פֿאָדערען פֿון דער בריטישער רעגירונג די פֿערבּרייטערונג פֿון דער יודישער עליה קיין ארץ־ישראל. די צייטונג ברענגט דעם טשעכאָסלאָוואַקישען פֿאָרשלאַג אין צו־זאַמענהאַנג מיט אַ מעלדונג, וואָס האָט זיך נישט לאַנג בעוויזען אין אַ א״י־צייטונג און לויט וועלכער די א״י־רעגירונג זאָל האָבען געקומען צו אַ פֿער־שטענדיגונג מיט עטליכע טשעכישע געזעלשאַפֿ־טען וועגען קויפֿען ביי זיי פֿערשידענע מאַטער־יאַלען, וואָס זענען נויטיג פֿאַר דער פֿערברייטע־רונג פֿון די פּאָרטען אין חיפה און יפֿו. די דאָזיגע „פֿערשטענדיגונג" — מיינט „אל אראביא" — איז צושטאַנד געקומען אונטער׳ן איינפֿלוס פֿון יודען, און דעריבער האָבען די טשעכען בעשלאָסען „צו בעצאָהלען די יודען דערפֿאַר אויפֿ׳ן חשבון פֿון אַראַבישען פֿאָלק". די אַראַבישע צייטונג מאַכט דערפֿון אַנ׳אַלגעמיינעם אויספֿיהר וועגען דער „גרוי־סער מאַכט פֿון די יודען אויף ענגלאַנד און אויף דער גאַנצער וועלט".

ירושלים. „אל־אראביא" בעקלאָגט זיך, אַז די א״י־רעגירונג טוט כלומרשט גאָרנישט צו הויי־בען דעם שטאַנד פֿון ערציהונגס־וועזען צווישען דער אַראַבישער בעפֿעלקערונג אין א״י. די רע־גירונג — שרייבט די אַראַבישע צייטונג — איז משמעות פֿעראינטערעסירט אין אַנאַלפֿאַבעטיזם פֿון די אַראַבער, און דעריבער איז זי אַזוי קאַרג, ווען עס קומט צום אַראַבישען שול־בודזשעט.

„א־דיפאַע" רעדט וועגען דער „נאָהענטער סכנה", אַז די יודען זאָלען אַריינדרינגען אין עבר־הירדן. די צייטונג מיינט, אַז די ענגלענדער העלפֿען צו די יודען אין דער ריכטונג. „א־דיפאַע" איז אָבער איבערצייגט, אַז דער „עמיר און דאָס אַראַבישע פֿאָלק" אין עבר־הירדן וועלען זיך ענערגיש גע־גענשטעלען די דאָזיגע פּרובען. דאָס איז אָבער, האַלט די צייטונג, ווינציג, און געגען דער „יודישער אַריינדרינגונג קיין עבר־הירדן" מוז געשאַפֿען ווערען אַ פֿעסטע אַראַבישע מויער אויך אין א״י".

צווישען די אַראַבער.

ירושלים. די פּאָליציי שכם האָט פֿער־האַלטען צוויי סודאַנער אַראַבער, וועלכע זענען גע־קומען אומלעגאַל קיין א״י. ביידע וועלען געשטעלט ווערען פֿאַר׳ן געריכט.

ירושלים. דזשעמאַל על־הוסייני האָט פֿער־עפֿענטליכט אַ ווענדונג צו די אַראַבישע מוזיקער וועגען קאָמפּאָנירען מוזיק צום הימן פֿון זיין פּאַר־טיי. דער הימן ענטהאַלט צוו. אַנד. פֿאָלגענדע פֿערזען: „פֿרייהייט — מיין רעכט, זעלבסטשטענ־דיגקייט — מיין ציל, אַראַבישקייט — מיין פּרינציפּ, פּאַלעסטינאַ — מיין פֿאָטערלאַנד און קיינער האָט אַראַבער האָט צו איהר נישט קיין רעכט.

קאַץ און מויז
(דערצעהלונג) • פֿון דוד פּינסקי

— 5 —

„פֿאַרוואָס נישט? זיי טאָרען נישט זיין אויף אונזערע פֿעלדער, אָבער מיר מעגען זייען אויף זייערע. נישט אמת"?

ער האָט הנאה׳דיג אויפֿגעלאַכט.

„ניין, איך וויל מיט זיי נישט האָבען קיין שום פֿערקעהר", האָט דער יונגערער געזאָגט:

„אין דעם פֿאַל האָב איך גאָרנישט געגען דיין אַרישען בעשלוס", האָט דער עלטערער געלאַכט. „זי קום נ׳ט צו נעהנטער. איך וויל זי איינגעבּן פֿאַר מיר".

זיי זענען דערגאַנגען ביז צום פֿערקעהר פֿון דעם שפּאַצירדעק, וואו דער הינטערדעק פֿיהרט אַראָבער צו דער ה׳עכערער זייט פֿון שיף. דער יונ־גערער האָט זיך געוואָלט פֿערנעמען אַהין, אָבער דער עלטערער האָט איהם אָפּגעשטעלט.

„מיר גייען צוריק.

„מיר האָבען דאָך געוואָלט גיין אַרום און אַרום"!

„זיי דאָך נישט אַזוי נאַריש", האָט דער על־טערער אָפּגעשניטען.

„דו ווילסט אַריינפֿאַלען אין אַ נעץ?!" האָט דער יונגערער געוואָרענט.

„אָ, גאָט, יונגעל! די נעץ וויל איך דאָך פֿער־שפּרייטען!" האָט דער עלטערער געענטפֿערט מיט אומגעדולד.

„איך האָף, אַז דו וועסט דורכפֿאַלען".

„איך צוברעך דיר דעם קאָפּ!"

דער יונגערער האָט געוואָרפֿען פֿער׳גנב׳טע האַס־אָנגעפֿילטע בליקען אין דער זייט פֿון דער יודישקע. דער עלטערער האָט נישט אָפּגעווענדעט זיין בליק — אַנ׳אַרויסרופֿענדיגען, באַוועלטיקענ־דיגען, נעמערישען בליק. זיי האָבען אָבער באַלד בעמערקט, אַז איהר שטול איז ליידיג, און ענטדעקט זי ביי דער פּאַרענטשע. דער יונגערער האָט אָנגע־שטעלט זיין בליק אויף איהרע שכנים. אָ, ווען ער טרעפֿט זיי אויף די וועגען פֿון דייטשלאַנד! אָבער דער עלטערער האָט געקוקט בלויז אויף דעם מיי־דעל. בעלייענט איהר קערפּער, געשטודירט דאָס ביסעל, וואָס ער האָט געזעהען פֿון איהר געזיכט אין פּראָפֿיל; געוואָלט אַרויסלייענען, ווען און ווי אַזוי קאָן ער זיך דערנעהנטערען צו איהר. ווען זיי זענען צוגעקומען נאָהענט, האָט ער דער־העכערט זיין שטים און בעמערקט, אַז זי האָט אויפֿגעציטערט: בעמערקט, אַז זי האָט זיך גע־וואָלט אומקוקען און איינגעהאַלטען זיך. און יעצן ער אין פֿערבייגעגאַנגען האַרט לעבען איהר, כמעט בערירט זי, האָט ער אין איהר דערפֿילט דערוואַרטונג. זי האָט אויפֿגעהויבען דעם קאָפּ, אָנגעשפּיצט די אויערען, איהר אָטעם האָט זיך פֿערשטאַרקט, איהר קערפּער האָט געצוקט.

זי האָט זיך נישט אומגעקוקט, ווען ער האָט זיך דערווייטערט, אָבער ער האָט זיך אויך נישט אומגעקוקט, נאָר אַ זאָג געטון צום יונגערען:

„דו גיי אַליין, איך גיי טיילען מיט איהר איהר איינזאַמקייט".

„זי האָט דאָך בעגלייטער. ווילסט זיך אַריינ־לאָזען מיט די יודען?" האָט דער יונגערער דער־ווידערט.

„איך קאָן עס ריזיקירען".

„דו קריכסט אין בלאָטע, רודי!"

„ביז איך וועל קומען צוריק, וועל איך זיך אויסלויזען".

„איך האָט דיר"....

„נישט נויטיג".

ער האָט זיך אומגעקעהרט צוריק. גייענדיג אַרויסגענומען אַ פּאַפּיראָס, געקלאַפּט איהם אין זיין פּאָרטסיגאַר, ווען ער איז צוגעקומען צו איהר, האָט שקלאָווער איהם נישט דילענדיג אונטערגע־האַלפֿען. ער האָט פֿעררויכערט, און רודי איז שטיין געבליבען און זייער פֿאַמיליער אַרויסגערעדט:

„אָ, דאַרף איך בעטען אַ שוועבעלע?"

דערביי האָט ער אַ וואָרף געטון אַ בליק אויף דעם נאָמען, וואָס האָט אַראָפּגעקוקט פֿון דעם מיי־דעלס שטול. לעווי. נו, יאָ, ער האָט קיין טעות נישט געהאַט אין איהר אָפּשטאַמונג. און, נאַטירליך, מוז עס זיין לעווי!

שקלאָווער האָט איהם אָנגעקוקט, זי׳ האָט געוואָלט זיך מיישב געווען, צי זאָל ער, אַרויסהעלפֿען דעם דייטש מיט אַ שוועבעלע. זיין בעוועגונג צו דער קעשענע, וואו ער האָט געהאַט אַריינגעלייגט די שוועבעלעך, איז געווען אַ לאַנגזאַמע. אָנ־בעסטען וואָלט ער איהם געזאָגט, אַז ער וויל אַ נאַצי נישט אַרויסהעלפֿען אַפֿילו מיט אַ שוועבע־לע. ער האָט איהם געקוקט אין די בלויע אויגען, געזעהען אין איהם אַ טויט־פֿיינט און איבערגעגע־בען איהם די שוועבעלעך מיט פֿעראַכטונג און יעדען מוסקול פֿון דער האַנד.

(ווייטער מאָרגען)

סאָוויעטישע שיף ענטדעקט וואַרימע דורכגאַנג אויפ׳ן אַרקטישען ים

פֿון ל. באַראַדולין

איבער דעם אַרקטישען ים, ווייט אין נאָרד, דרעהט זיך איצט אַרום די סאָוויעטישע שיף „סאַדקאָ“ און מאַכט דאָרט פֿערשידענע אויספֿאָרשונגען. גרעגאָרי אושאַקאָוו איז דער הויפּט פֿון דער פֿאָרשונגס־עקספּעדיציע. בעריכטעט איצט די עקספּעדיציע פֿון יענער שיף, אַז מ׳האָט דאָרט אויף דעם אַרקטישען ים ענטדעקט אַ וואַרימען פּאַס וואַסער אַרום 650 פֿוס די ברייט און אַז מען רעכענט, אַז דאָס איז אַ צווייג אָדער אַ פֿאָרטזעצונג פֿון דעם בעריהמטען גאָלף־שטראָם.

איז אָט די ענטדעקונג אַ זעהר וויכטיגע, און לאָמיר דאָ דערקלערען, וועגען וואָס עס האַנדעלט זיך.

דער אַרקטישער ים געפֿינט זיך אויף דעם ווייטער נאָרד. ערגעץ אין צענטער פֿון אָט דעם ים געפֿינט זיך דער נאָרד־פּאָל. כמעט דער גאַנצער ים איז כמעט אַ גאַנץ יאָהר בעדעקט מיט אייביגען אייז. ווען פּירי האָט ענטדעקט דעם נאָרד־פּאָל איז ער געפֿאָהרען אַהין מיט שליטענס געשפּאַנט אין הינט און איבער האַרטען אייז. ערשט נעהענטער צו די ברעגען פֿון אַלאַסקאַ און פֿון סיביר זענען פֿאַראַן שטיקער אָפֿענער ים, איבער וועלכע שיפֿען קאָנען פֿאָהרען. אָבער די רייזע איבער יענעם ים איז אַ געפֿעהרליכע, ווייל דאָרט שווימען שטענדיג אַרום גרויסע שטיקער אייז. און ווען אַ שיף קלאַפּט זיך אָן אין אַזאַ שטיק אייז, קאָן זי זינקען. אין אַנדערע ערטער זענען די שטיקער אייז נישט אַזעלכע גרויסע, זענען אָבער אַזוי פֿיל און אַזוי געדיכט, אַז אַ שיף קאָן זיך צווישען זיי נישט בעוועגען. און אַ הוץ דעם אַלעמען, קאָן דאָרטען פּלוצים און אומדערוואַרט אַ בלאָז טון אַ קאַלטער ווינט, ווערט דאָס וואַסער איינגעפֿרוירען, און די שיף בלייבט שטעקען אין מיטען און קאָן זיך נישט ריהרען פֿון אָרט. איז אַ רייזע מיט אַ שיף איבער יענע וואַסערען אַ זעהר געפֿעהרליכע אונטערנעהמונג.

און דאָס איז אַ גרויסער שאָד. ווייל וואָלט דער אַרקטישער ים געווען אַזאַ אָפֿענער פֿאַר דעם פֿערקעהר פֿון שיפֿען, אַ שטייגער ווי דער אַטלאַנטישער אקעאַן, וואָלטען מיר געהאַט אַ זעהר קורצען און בעקוועמען וועג פֿון פֿערקעהר צווישען פֿערשידענע פּונקטען פֿון נאָרד־אַזיע, נאָרד־אייראָפּע און נאָרד־אַמעריקע.

דאָס איז וועגן דעם אַרקטישען ים. און די געשיכטע וועגען דעם גאָלף־שטראָם איז אַזאַ:

ערגעץ אין דעם גאָלף אָוו מעקסיקאָ, צווישען מעקסיקאָ און די זידליכע טיילען פֿון נאָרד־אַמעריקע, הויבט זיך אָן אַ וואַרימער שטראָם וואַסער, וואָס דרינגט אַריין אין דעם אַטלאַנטישען אָקעאַן, פֿערקירעוועט זיך אויף לינקס, און פֿערשווינדט ערגעץ אין דעם אַרקטישען אָקעאַן. דאָס וואַסער פֿון אָט דעם שטראָם איז אַזוי וואַרעם, אַז עס מאַכט אַפֿילו וואַרעם די לופֿט איבער זיך און אַרום זיך. אַזוי, צום ביישפּיל, לויט איהר געאָגראַפֿישער לאַגע האָט אין ענגלאַנד געדאַרפֿט זיין אַ סך קעלטער, ווי עס איז איצט. און בלויז דערפֿאַר, וואָס דער גאָלף־שטראָם פֿליסט פֿערביי די ענגלישע אינזלען, איז דאָרט אַזוי פֿערהעלטנִיסמעסיג וואַרים.

און איצט בעריכטעט די עקספּעדיציע פֿון דער שיף „סאַדקאָ“, אַז מ׳האָט ענטדעקט אַ וואַרימען שטראָם ווייט אויף דעם אַרקטישען אָקעאַן. דער שטראָם ציהט זיך ווי אַ טייך איבער דעם אָקעאַן און פֿון ביידע זייטען פֿון אָט דעם שטראָם איז דאָס וואַסער בעדעקט מיט שטיקער אייז. גלויבט מען, אַז דאָס איז אַ פֿאָרטזעצונג אָדער אַ צווייג פֿון דעם גאָלף־שטראָם.

די בעדייטונג פֿון אָט דער ענטדעקונג איז אַזאַ: אויב דאָס איז טאַקע די פֿאָרטזעצונג פֿונ׳ם גאָלף־שטראָם, מיינט עס, אַז מ׳האָט געפֿונען אַ נייעם, אָפֿענעם וועג אויף דעם אַרקטישען אָקעאַן, און איבער אָט דעם וועג וועלען שיפֿען קאָנען געהען, פֿון די נאָרדליכע טיילען פֿון אַמעריקא צו די נאָרדליכע טיילען פֿון סיביר. עס מיינט, אַז מען האָט ענטדעקט אַ נייעם, קירצערען און בעקוועמערען וועג פֿון פֿערקעהר צווישען פֿערשידענע ווייטע טיילען פֿון דער וועלט.

אַביסעלע קיביץ

(הומאָר פֿון טאָג)

בעני: — איך ליב דיך זעהר, פעני, וואָלסטו געוואָלט מיט מיר חתונה האָבען?

פעני: — זאָג מיר אָפֿן, וועסטו מיך שטענדיג לאָזען טון, דאָס וואָס איך ליב?

בעני: — יאָ.

פעני: — וועסט אויפֿגעבען אַלע דיינע מיאוסע מעשים און מיר שטענדיג געבען גענוג געלד?

בעני: — גאַנץ געוויס, טייערע!

פעני: — אויב אַזוי, טוט מיר זעהר לייד דיר צו זאָגען אַז איך וועל קיינמאָל נישט חתונה האָבען מיט אַזאַ פֿאַנטאַסטיש מאַן ווי דו ביזט.

* * *

א ווירט האָט געשריבען צו זיין לאָקאַטאָר א בריוועל מיט דעם פֿאָלגענדען אינהאַלט:

„איך מאַך איך אויפֿמערקזאַם, אַז איהר האָט נאָך נישט בעצאָהלט מיין דירה געלד פֿאַר דעם לעצטען חודש.“

דער לאָקאַטאָר האָט איהם אָפּגעענטפֿערט אַזאַ בריוועל:

„איך זעה נישט קיין פֿאַרוואָס איך זאָל צאָהלען אייער דירה געלד ווען איך האָב נאָך נישט בעצאָהלט מיינע“.

* * *

פֿרוי (צו איהר מאַן): — צום גט מוז איך האָבען א נייע קלייד.

מאַן: — שוין נישט מעהר!..

פֿרוי: — אויב אַזוי האָב איך דיך אין דר׳ערד און איך בלייב ווידער דיין ווייב!

פּראַצעס צווישען א ווילנער סוחר און דער פּאָסט־דירעקציע

ווילנע. ווי בעקאַנט, אַז מ׳וויל זיך פֿערשטענדיגען שריפֿטליך מיט קאָוונע, דאַרף מען צוערשט שרייבען בריף קיין ריגע און פֿון דאָרט בעטען עמיצען איבערצושיקען דעם בריף קיין קאָוונע.

אַ בעקאַנטער יוד. סוחר האָט געדאַרפֿט אַוועקשיקען קיין קאָוונע דריי בריף מיטאַמאָל. האָט ער אַלע דריי בריף אַריינגעלייגט אין איין קאָנווערט אַרויפֿגעקלעפּט אויף איין גילדן מיט 90 גראָשען מאַרקעס און אַוועקגעשיקט דעם בריף אַלס רעקאָמענדירטען צו זיינעם אַ גוטען בעקאַנטען קיין ריגע, ער זאָל איבערשיקען די בריף ווייטער.

די פּאָסט האָט זיך אָבער געכאַפּט, אַז דער בריף איז געווען צו שווער, מען האָט געעפֿענט דעם קאָנווערט און זיך איבערצייגט, אַז אנשטאָט איין בריף, געפֿינען זיך דאָרט גאַנצע דריי בריף.

מ׳האָט געגען סוחר צונויפֿגעשטעלט אַ פּראָטאָקאָל, אין רעזולטאַט איז דער ענין איבערגעשיקט געוואָרען צום שטאָט־סטאַראָסטווע און דער סוחר איז אויפ׳ן אַדמיניסטראַטיווען שטייגער בעשטראָפֿט געוואָרען מיט 50 גילדן שטראָף און 30 גילדן ענטשעדיגונג פֿאַר דער פּאָסט (די פּאָסט־דירעקציע האָט אויסגערעכענט, אַז דאָס איבערשיקען די בריף דאַרף קאָסטען דריי גילדן און האָט אָנגעווענדעט אַ 10־פֿאַכיגע שטראָף ווי דאָס זעהט פֿאַר דאָס געזעץ).

דער פֿערמשפּטער סוחר האָט אַפּעלירט.

דער פֿערטיידיגער אַדוואָקאַט פּנחס קאָן האָט קודם־כל אויפֿגעוויזען, אַז די פּאָסט האָט, מאָהנענדיג ענטשעדיגונג, געמאַכט אַ טערקישען חשבון. אויב דער ווערט פֿון אַרויסשיקען די דריי בריף בעזונדער האָט געדאַרפֿט בעטרעפֿען, לויט דער פּאָסט, 3 גילדן, האָט דאָך דער סוחר 1 גילדן מיט 90 גראָשען בעצאָהלט, אַזוי אַרום דאַרף די שטראָף בעטרעפֿען לויט׳ן געזעץ אַ צעהנפֿאַכיגע סומע פֿון 1 גילדן מיט 10 גר. — ד״ה 11 גילדן און נישט קיין דרייסיג. ווייטער האָט נאָך דער פֿערטיידיגער אויפֿגעוויזען, אַז דער סוחר האָט נישט געהאַט קיין שלעכטען מיין און איז נישט אויסען געווען צו בעשווינדלען די פּאָסט, די שטראָף איז אַלזאָ אַ צו גרויסע.

דאָס געריכט איז מסכים געווען מיט די אויספֿיהרונגען פֿון פֿערטיידיגער און האָט פֿערקלענערט די שטראָף פֿון 50 גילדן ביז 5 גילדן און אנערקענט פֿאַר דער פּאָסט ענטשעדיגונג אין דער הויך פֿון 11 גילדן און נישט 30 גילדן, ווי דאָס האָט געפֿאָדערט די פּאָסט.

ווירטשאַפֿטליכער קרייץ־צוג געגען די דייטשע יודען

בערלין, (יט״א). די אנטי יודישע באָיקאָט אַקציע ווערט אונויפֿהערליך פֿאָרטגעזעצט איבער גאַנץ דייטשלאַנד.

אין א רייה שטעט אין דער פּראָווינץ האָבען די נאַציִשע פּאַרטיי אָרגאַנען אויפֿגעפֿאָדערט די אָרטיגע אַנגעשטעלטע פֿון יודישע אונטערנעהמונגען צוצושטעלען דער פּאַרטיי ליטונג די נעמען פֿון אַרישע קליענטען וואָס האָבען נאָך ביז איצט נישט אויפֿגעהערט צו מאַכען זייערע איינקויפֿען אין די דאָזיגע אונטערנעהמונגען.

אנטי־יודישע באָיקאָט פּלאַקאַטען זענען ביי היינטיגען טאָג שיער נישט די פֿערשפּרייטעסטע אין דייטשלאַנד, אַזעלכע פּלאַקאַטען זעהט מען אויף טריט און שריט נישט בלויז אויף דער פּראָווינץ נאָר אויך אין בערלין גופֿא. בעזונדערס פֿאַר די עפֿענטליכע פֿערוויילונגס־ערטער, פּאַרקען א. אז. וו.

די נאַצי פּרעסע רעדט אַלץ דרייסטער וועגען דעם אַז די נירענבערגער געזעצען מוזען אַנגעווענדעט ווערען אויך אין דער ווירטשאַפֿט, די לאָזונג איז, אַז יעדער אַריער מוז בעטראַכטען אַלס זיין פֿליכט „עסאָ נאָמיש צו בעפֿרייען זיך פֿון יודען“.

יוד. געלעהרטער פֿון דייטשלאַנד איבערגענומען צוויי קאַטעדרעס אין האָלאַנד

אמסטערדאַם, (יט״א). דער געוו. פּראָפֿעסאָר פֿון דער פֿראַנקפֿורטער אוניווערזיטעט דר. הוגאָ זינצהיימער, וועלכער איז מיט א קורצער צייט צוריק איינגעלאַדען געוואָרען אויף צוויי יאָהר אין דער אַמסטערדאַמער מוניציפּאַל אוניווערזיטעט, האָט איצט בעקומען א צווייטען אויפֿטראַג צו האַלטען פֿאָרטראַגען איבער סאָציאָלאָגיע און אַרבייטס־געזעצגעבונג אויך אין מלוכה־אוניווערזיטעט אין ליידען. פּראָפֿ. זינצהיימער איז איינער פֿון די בעריהמטעסטע קענער אויפֿן געביט פֿון אַרבייטס געזעצגעבונג.

געשטאָרבען ד״ר פּאָול גאָלדמאַן

וויען (יט״א) אין עלטער פֿון 71 יאָהר איז געשטאָרבען דער בעקאַנטער ווינער פּובליציסט ד״ר פּאָול גאָלדמאַן. דער פֿערשטאָרבענער איז געווען לאַנג־יעהריגער פּאַריזער קאָרעספּאָנדענט פֿון דער „נייער פֿרייער פּרעסע“ און „פֿראַנקפֿורטער צייטונג“. נאָך דער מלחמה איז ער געווען הויפּט־קאָרעספּאָנדענט פֿון דער „נייער פֿרייער פּרעסע“ אין דייטשלאַנד. נאָך דער היטלער־איבערקעהרעניש איז ער אָבער אַרעסטירט געוואָרען און געמוזט זיך אומקעהרען קיין וויען. ד״ר גאָלדמאַן האָט זיך פֿיל פֿערנומען מיט טעאַטער־קריטיק.

„די יודען־פֿראַגע וועט געלעזט ווערען עטאַפּענווייז“

בערלין (יט״א) אין אינטערבורג (מזרח־פּרייסען) האָט דער גאַולייטער מאַיער־האָפֿער געהאַלטען א רעדע, אין וועלכער ער האָט צוו. אנד. ערקלערט, אַז די „נירענבערגער געזעצען האָבען בעוויזען, דאָס די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע רעגירונג האָט נישט בדעה אַפּצולאָזען די הענד אין דער יודען־פֿראַגע“ און אַז די דאָזיגע געזעצען בעווייזען, דאָס „די יודען־פֿראַגע קען געלעזט ווערען בלויז עטאַפּען־ווייז“.

אַז ס׳איז א זיוג, איז דאָך נישט שייך!

א לאָדזער רייכער יוד. דאָקטאָר פֿערליבט זיך אין אַ אָרימער דינסט־מיידעל — ס׳מיידעל שרעקט זיך פֿאַר׳ן גליק, אויך איהרע עלטערן בּרעכען זיך מיט׳ן שידוך — מ׳בעשליסט זיך צו ווענדען צו א רבי׳ן. — רב מענדעלע פֿון פּאַביאַניץ גיט זיין ברכה אויפ׳ן שידוך. — 8 טעג פֿאַר דער חתונה געווינט דער כלה׳ס פֿאָטער 10 טויזענד גילדען אויף דער לאָטעריע. — ס׳קומט פֿאַר אַ ברייטע חתונה

דער לאָדזער דאָקטאָר ר. האָט געהאַט אַנ׳אויסערגעוועהנליכען ערפֿאָלג ביי שידוכים. שדכנים האָבען איהם ממש די טירען איינגעבראָכען. מ׳האָט איהם געשדכנ׳ט די טעכטער פֿון די שענסטע און אָנגעזעהענסטע עלטערן.

און נישט אומזיסט האָט מען דעם דערמאָהנטען דאָקטאָר אַזוי בעלאַגערט מיט שידוכים. ערשטענס איז ער געווען טאַקע אַ דאָקטאָר מיט אַ גאָר ברייטער פּראַקטיק און צווייטענס האָט מען זיך מיט זיין אָפּשטאַמונג אויך נישט געדאַרפֿט שעהמען. זיין פֿאָטער איז איינער פֿון די עלטסטע גבירים פֿון שטאָט און די גאַנצע משפּחה זיינע זענען בעקאַנט פֿאַר איידעלע מענשען.

די אַטאַקעס פֿון די שדכנים.

אויפֿ׳ן דאָקטאָר, האָבען אָבער קיין דערפֿאָלג נישט געהאַט. די בעסטע פּאַרטיע האָט איהם נישט געפֿעלען. חדשים און יאָהרען זענען אַזוי געלאָפֿען. דער בעל־דבר איז אַלץ געבליבען בחור.

די עלטערן, וועלכע האָבען געשטרעבט פֿון זייער געראָטענעם זוהן אַ שטיקעל נחת צו דער לעבען, האָט זיין גלייכגילטיגקייט און עקשנות שטאַרק געקרענקט. זיי האָבען זיך שוין אָנגעהויבען צו שרעקען, אַז ער זאָל נישט האָבען פֿערפֿיהרט עפּעס אַ געהיימע נישט־פּאַסיגע ליבע, אָדער אַז סתם עפּעס אַ בייזע קליפּה זאָל איהם נאָר נישט האָבען בפּהעו־שיז.

נישט איינמאָל איז דער

פֿערצווייפֿעלטער פֿאָטער

אַוועק צו גוטע יודען און פֿאַר זיי זיין ביטער האַרץ געעפֿנט אויסגיסען. מ׳האָט איהם אָבער מכּדר בערוהיגט, אַז דער ריכטיגער זיוג וועט זיך שוין פֿאַר זיין זוהן אין דער אויפֿגעלייגטער צייט אויסטערייקען. קיין אַנדערע ברירה האָבען זיי נעבעך נישט געהאַט, ממילא האָבען זיי זיך געמוזט טרייסטען מיט דער בעקומענער האָפֿנונג און געדולדיג וואַרטען.

און זיי האָבען זיך טאַקע ענדליך דערוואַרט. עפּעס אַ צייט צוריק איז פֿון ערגעץ

א פֿערוואָרפֿען קליין שטעטעל געקומען קיין לאָדז א מיידעל

[illegible] האָט דאָס מיידעל פֿון [illegible]

דאָ אין דער גרויסער שטאָט אַ תכלית צו זוכען.

געטראָפֿען האָט זי וועגען אַ פּאָסטען אין אַ ביוראָ אָדער אין אַ געשעפֿט. קיין גרויסע בילדונג האָט זי נישט בעזעסען און קיין איבעריגע בעקאַנטשאַפֿט האָט זי אויך נישט געהאַט. איז איהר טאַקע לייכט נישט אָנגעקומען אַרבייט זיך אויסצוזוכען. אין דער קעשענע האָט באַלד אָנגעהויבען צו טאָגען, האָט זי לענגער נישט געקאָנט שפּעקולירען און געמוזט מסכים זיין אָנצונעהמען אַ פּאָסטען אַלס געוועהנליכע דינסט־מיידעל ביי אַ פֿאַמיליע גראַד פֿון הויז, וואו ס׳וואוינט דער דערמאָהנטער דאָקטאָר.

נישט איינמאָל איז דערביי אויסגעקומען דעם דאָקטאָר צופֿעליג זיך צו בעגעגענען

אויף די טרעפּען

מיט דעם אומבעקאַנטען מיידעל און אַלע מאָל האָט זי מיט איהר בעשיידענקייט און בע׳חנ׳טקייט בעצויגען זיין אויפֿמערקזאַמקייט. איינמאָל האָט דער דאָקטאָר געפּרובט דאָס מיידעל אָפּצושטעלען און מיט איהר שליסען בעקאַנטשאַפֿט.

דאָס נאַיווע פּראָווינצער מיידעל האָט אפֿנים געמיינט, אַז זי האָט צו טון מיט אַ געוועהנליכען דאָן־זשואַן, האָט זי זיך אַפֿילו נישט געוואָלט אויפֿ׳ן דאָקטאָר אומקוקען. פֿערשידענע מיטלען האָט דער דאָקטאָר געמוזט אָנווענדען ביז ס׳איז איהם געלונגען דאָס מיידעל איבערצוצייגען, אַז ער האָט לגבי איהר ערנסטע כוונות.

געוויינענדיג דעם מיידעל׳ס צוטרוי, האָט דער דאָקטאָר זיך גענומען זאָרגען וועגען איהר גורל. קודם־כל האָט ער איהר פֿאַרגעלייגט אַ געוויסע סומע געלד, אַז זי זאָל זיך געהעריג אויסקליידען און היכף פֿערלאָזען דעם דינסט־פּאָסטען. דאָס מיידעל האָט אָבער פֿון דאָקטאָר נישט געוואָלט נעמען קיין שום מתנות און אויך נישט געוואָלט מסכים זיין צו פֿערלאָזען דעם פּאָסטען.

דער דאָקטאָר האָט געפּרובט ווירקען אויף דעם מיידעל דורך איהרע בעלי־בתים און ערשט אויף זייער פֿערלאַנג האָט דאָס מיידעל איינגעשטימט אַהיימצופֿאָהרען צו די עלטערן זיהרע און זיי אָנצופֿרעגען ,צי זיי זענען מסכים אויפֿ׳ן גאַנצען עסק.

דער דאָקטאָר איז מיטגעפֿאָהרען. ווי גרויס איז אָבער געווען זיין איבעראַשונג, ווען

די עלטערן האָבען איהם ערקלערט אַז דער שידוך איז נישט פֿאַר זיי.

ווייל ער איז צו מורינה׳דיג און דער חתן גופֿא איז צו גויאיש פֿאַר אנ׳איידים פֿון אַזאַ פֿרומען יוד, ווי דעם מיידעלס פֿאָטער איז.

דער דאָקטאָר האָט פֿערשטאַנען די סיטואַציע פֿון דער קליינשטעטלדיגער משפּחה. די עלטערן פֿון מיידעל האָבען אגב אויך געמאַכט אויף איהם אַ שטאַרקען איינדרוק מיט זייער איידעלקייט און ער האָט זיך נישט אָפּגעקיהלט. ער איז גלייך אַוועק צו אָנגעזעהענע מענשען פֿון שטאָט, זיי דערצעהלט די גאַנצע געשיכטע און געבעטען, אַז זיי זאָלען דעם יוד איבעררעדען.

דער דאָקטאָר אַליין האָט פֿאָרגעלייגט, אַז מ׳זאָל אָנפֿרעגען אַ מיינונג ביי ר׳ מענדעלען. די פּני האָבען טאַקע געפֿועלט, אַז דער פֿאָטער פֿון מיידעל זאָל צוזאַמען מיט׳ן דאָקטאָר גלייך פֿאָהרען קיין פּאַביאַניץ.

דער רב האָט געפּסקנט

דעם יוד צו טון דעם שידוך און אויך געגעבען זיין ברכה.

גלייך אויפ׳ן אָרט האָט מען געמאַכט אַ וואָרט. דער דאָקטאָר האָט איבערגעגעבען דעם מחותן אַ גרעסער׳ע סומע געלד, אַז ער זאָל צוגרייטען מכל טוב צו דער חתונה.

אַנימעלט איז טאַקע פֿאָרגעקומען די חתונה פֿון רייכען דאָקטאָר מיט דער געוועזענער דינסט־מיידעל.

דאָס פּאָרפֿאָלק האָט זיך איינגעאָרדענט אין אַ הערליכער דירה אין פֿאָטער׳ס הויז און לעבט זיך צופֿרידען און גליקליך.

צום סוף איז נאָך כדאי צוצוגעבען, אַנ׳אינטערעסאַנטען פּרט און גלייך: 8 טעג פֿאַר דער חתונה ,האָט דער כלה׳ס פֿאָטער, וועלכער איז שוין אגב זייט אַ רייה יאָהרען אַ בלוט־אָרימאַן, געווינען 10 טויזענד גילדען אויף דער לאָטעריע.

דער אומשטאַנד האָט נאָך מעהר פֿערשטאַרקט די שמחה. דערין האָבען אַלע געזעהען, און בפֿרט דעם דאָקטאָר׳ס עלטערן אַ סימן, אַז דער שידוך איז אַנ׳אמת׳ער זיוג.

ארגוס.